

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Chronica, Liber VII - Cod. St. Blasien 18

Otto <Frisingensis>

[St. Blasien], [2. Hälfte des 18. Jahrh.]

Otto Episcopus Frisingensis, chronica, liber VII

[urn:nbn:de:bsz:31-48816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-48816)

Othonis Episcopi Trifingensis.

Defuncto Salerni beato memoris summo pontifice Gregorio, ecclesiamque in summo discrimine posita, eo quod Guibertus auctoritate ^{erat} ~~imp~~ Romanam sedem et urbem cum suis, abbatem Casinensem Cardinalem Desiderium, qui et Victor III. invitum quidam de Romanis ad calmen summi sacerdotii trahunt, corruptisque pecunia Leoninae urbis custodibus, ob metum schismatis, nocte consecrandum in ecclesiam B. Petri induunt. ubi profluvio ventris corruptus, moxque urbem egressus, rebus humanis in brevi excipit, ac Ottoni Ottonensi episcopo, qui et Urbanus II. ecclesiae regimen reliquit. Berth. a. 1088.

Caput II.

De expeditione Hierosolymitana sub Urbano, exitu progressuque ipsorum, ac captione Antiochiae. A. 1095. 3.

En tempore regnante adhuc Henrico III. Romae, Constantinopoli Alexio, ubique terrarum iuxta Evangelium gens contra gentem surrexit, orientalisque ecclesia gravem persecutionem a paganis passa fuit. Civitas etiam sancta a gentibus concutiebatur, sepulchrum tantum Domini absque quibus sum luxur et gratia in magna veneratione habebatur. Itaque Christiani, qui miserabiliter ibi sub tributo vivebant, simul cum Alexio Constantinopolitano imperatore missis ad Urbanum papam epistolis auxilium flagitabant. Qui super afflictione populi Dei commotus laborioso itinere in Galliam profectus est, habitaque ibi concilio verbo sancte predicationis victricentum milia hominum ex diversis

Cap. I. De electione Victoris, consecrationeque eius ac morte. A. 1087.

1. Quo hic et Princeps christo charactere expressa sunt, abbas habendum in edito notissimo, quem littera U. Vin. Dobonense autem indicem littera V. notamus. a. it. pauci. in. septem. 2. b. pauci. 3. c. scriptum.

2. Lib. post 4. menses et 7. dies peracta consecratione. Vid. Berth. Const.

3. Vid. Bertholdus ad an. 1096. ubi et Sigebertus Gemblacensis d. II.

d. e. motus via

3. Claromontano a. 1095. mense Novembri. Lub. cons. 3.

nationibus in militiam Christi condempnit,
perfectis sibi Lucibus Gotthefrido Lo-
tharingensi, Ruoberto Flandrensi, Re-
gimundo comite de S. Egidio, Hugone
fratre Philippi regis Gallis, aliisque no-
bilibus et viris bellatoribus, quorum om-
nium curam venerabili Radouensi episcopo
commisit. Hæc fama commovit Diversos
populos et ignotos, scilicet ex Aquitania
obque Normannia, Anglia, Scotia, Sti-
bernia, Britannia, Galitia, Gasconia, Gal-
lia, Flandria, Lothuringia, ceterosque
populos non solum terram sed et insulas
maris ac ultimam oceanum inhabitantes,
e quibus quædam ignota et linguæ mo-
ribus et operibus visæ sunt gentes, ut
alii pane et aqua, alii pro omnibus uten-
silibus argento uti dicebantur. Hi omnes
ex Diversis nationibus et linguis in unum
corpus adunati, Crucem in vestibus por-
tantes, Crucis Christi discipulos verba et
opere se fore predicabant, ac Crucis vir-
tute confisi contra inimicos Crucis in
Domino dimicaturi ita Gotthefrido Duce
in Orientem aggrediuntur. Verum Ori-
entales Francos, Saxones, Turingios, Ruso-
anos et Alemanos propter schisma,
quod eo tempore inter regnum et sacerdo-
tium fuit, hæc ex predictis minus permovit.
Fuisse tamen quosdam ex eis, qui falso spe
religionis eandem militiam aggesserunt,
inter quos Emicho quidam comes de parti-
bus Aheni, de Liningen, usurpans sibi Duce-
tum fere XII. milia, Indos ubique re-
perit, vel debere vel eu lepore incorporare
sudebat. In Lannonia itaque innotis trans-
itum in arctis locis prohibentibus ad pro-
pria redire coguntur. At Gotthefridus
et ceteri redominati Duce Deo propitio
Bulgaria quamvis difficulter permeata

et Raimundus nempe comes Tolosanus,
Radouensis vero episcopus erat Raimondus
quorum æque gesta describit. Radouensis
Dolensis archiepiscopus in Hist. Hierosol.
et Raimundus de Thibet, qui ipse huius
expeditioni interfuit in Hist. Hierosol.
(Bonquet gesta dei per Francos p. 88.
et 129).

u
u. Burgundia

u. d. tunc

u.
u. d. tunc

u.
u. d. tunc

e. u. d. tunc In editis nonnullis comitatibus conspici-
vi. d. annalibus Saxo et chronicon ut
Ipergerse ad h. a.

ad Turrim Babel ex lentia. Ipsa autem,
quae inhabitatur et Baldach vocatur,
maxima est et populosa, et cum de in-
teris debet esse Persarum, summo sa-
cerdote suo, quem ipsi lat. ph. dicunt, a
regibus Persarum conceperat, ut et in
quodam habitudo, sicut sepe iam dictum
est, inter Babyloniā et Romam thueat,
quia quod hic a Christiano imperatore
summo nostro pontifici in urbe Roma tra-
ditum est, hoc ibi a paganis Persarum re-
gibus, quibus longo tempore Babylonia sub-
iacta, eorum summo sacerdoti traditum est.
Ipsi vero Persarum reges, sicut et nostri ur-
bem regiam, velut Aquisgranii, Exbaloni,
quam arphaxat in libro Iudith fundare
legitur, lingua eorum Hani dictam, centum
vel amplius, ut volunt, pugnatorem milia
habentem sedem regni sui constituunt,
nil sibi de Babylone potest nomen imperii
reservantes. Porro ea, quae non vulgo
ut dici, Babylonia vocatur, non super
Euphraten, ut illi putant, sed super Ni-
lum circiter sex (dictas) ab Alexandria
posita est, ipsaque est Memphis a Cambise
filio Cyri olim Babylonia vocata: et ibi
rex Aegyptiorum, quumvis caput regni sui
Alexandria sit, propter ortum balsami
morari dicitur. Quod etiam ex hoc perpen-
di potest, quia cum in utraque Christiani et
sub tributo manent urbe, Memphicorum
episcopus Alexandrino patriarchae suo ec-
clesiastico subditus est. quem non Aeg-
tius seu Babyloniis, sed Aegyptius et Africanis
ex prima institutione et Nici concilii
auctoritate prolatum fuisse invenimus.

Caput IV.

Item legatio Gotsfridi ad regem Babylonicum,

non longo

III. Egbatuni

c. Deest

d. U.
E. hortum

e. Deest
f. Memphicorum

fraus Sarraceni, afflictio populi Dei,
victoriaque subsequens, et post famem:
expugnantio urbis Ierusalem. A. 1099.

A. 1099.

Ol. Fer. 2.

3

Itaque profraterequis legatis Duci Gothefrido
presentatis, lectissimi proceres Francorum
si sic erunt omnes occidentales populos
ob antiquam gentis illius dignitatem, ut
iusto, et virtutem orientales appellare so-
lent: Babiloniam destinantur. Barbari
ergo fortitudinem, proceritatem, habitum,
incensum, elegantiam virorum mirantes, eos
Deos esse, non homines affirmabant. Proinde
habito consilio Babiloniorum rex Suetis
secum Francorum legatis Ierusalem obsedit,
profratosque heroes in medium produens
secum eis foederatum dicit: et sic eorum
potius quam suo terrore civitate in debiti-
onem accepta Turis expulsi Sarracenos
ibi locavit. Inter hoc Christiani capta,
ut diximus Antiochia, Dominum non digne
glorificantes tanta Sarracenorum multi-
tudine eriguntur, ut priorem ubertatem
tam intolerabilis sequeretur famem, quod et
ab humanis carnibus vix abstinerent.
Itaque contritionem populi sui misericors
Dominus clementer animadvertens ac intuitu
gentis suae considerans, laqueam sacram, qua
Christi filii sui latus in passione perforatum
legitur, usque ad id tempus incognitam
superna revelatione fidelibus suis mon-
stravit: cuius fiducia Christiani, quamvis
fame attenuati, egressi Sarracenos non
sua sed Christi virtute fuderunt. Inde e-
Syciam profecti Barrem et. Carram urbes
ceperunt: ubi moram facientes tanta rursus
famis inopia narrantur attriti, ut hu-
mana quoque corpora iam foetentia com-
ederent. Post contra civitatem sanctam
iam a Sarracenis inhabitatam aciem
dirigunt, quam obsidione clausam cum

~~Itaque~~

~~conatio~~

~~Collocavit~~

~~ad~~

~~et in~~

capere non possent, habito consilio humi-
 litatis magistrum invitantes nudis eam
 pedibus vicine dissonant. Intra octava,
 id est ea, qua Divisio a popolorum cele-
 bratur, die civitas capitur, ac hostes qui
 ibidem reperi fuerunt, tanta strage edun-
 tur, ut in porticu Salomonis sanguis inter-
 fectorum nostris usque ad genua attingeret equorum. Et nota, quod post
 humiliatum populum Dei precesque ad Deum
 fusas octava die civitas sancta a gentibus
 conculeata a nostris obtinetur. Sicut enim
 Jericho sub observatione sabbathi a priori
 populo septima die, sic et hic a Christia-
 no populo octava, tanquam abolita lege
 ac sabbatho, resurrectionis die sequente Jeru-
 salem gyrata expugnatur. Ex hinc Jerusa-
 lem et sepulcrum Domini a nostris popi-
 lotur.

Capitulum V.

Dolus item Babilonici regis, victoria no-
strorum, reditus primatum, Incautus qd. Tque
fidi super eos, qui rem auferant.

A. 1099.

Porro Memphorum seu alexandrinorum
 rex, qui Babiloniarum ammiratus
 peregrinis vocatur, apud a patonem ma-
 rens, ducensque ferum Francorum legatos
 antiochiam eo quo et urbem ^{T. A. de Solo} ~~paucis~~ cu-
 plurus iter flexit. Christiani vero re-
 lictis in urbe sarcinis et infirmis contra
 Sarracenos provinciam movent. Cumque
 infinitam hostium multitudinem conspe-
 xissent, fuis ad Deum precibus audacter
 eos cum paucissimis aggrediuntur. Et mirum
 dictu! Dei, qui omnia potest, virtutes cum
 quinque millibus equitum, et quinde-
 cim millibus peditum centum millia equi-
 tum et trecenta millia peditum terga
 vertere compellunt, ac spolia immensa di-
 ripiunt. Ceciderunt in eo proelio ex Sarra-
 cenis plusquam centum millia gladio,

1. Sen is. Iulii an. 1099, quod tu-
 men non Dominica erat, sed
 feria sexta.

De Domicilio

Inveniensque
 sanctam Ioseph.
 et floret.

De Dominum

De multa
 hoc

Duo quoque^a mitti suffocata circa postum^a
 urbis narrantur; innumeri etiam submersi
 seu spiris obruti feruntur. Peracta
 vero victoria recessis ad propria primon-
 bus Gotthefridus Ducatum eorum, quiro-
 manserant, strenuissime tenuit. Hi etiam
 inter Francos, Romanos et Teutonicos,
 qui quibusdam amaris et invidiosis idcirco
 frequenter^b rixari solent, tanquam in ter-
 mino utriusque gentis nutritus, utrius-
 que lingua scius, medium se inter populos,
 ac ad commanendum multis modis in-
 formavit.

^a ~~et~~
^b ~~et~~

Capit VI.

Quomodo Urbanus sedem eiecit Guiberto recepit, ipse sequemotiens Paschali^c
 eam reliquit. A. 1099.

A. 1099.

Verum Urbanus a concilio Claremontensi
 regressus, auxilio eorum, quos ad Hiero-
 solymitanum iter^c accenderat, Guiber-
 tum ab urbe, excepto castro Crescentii,
 eiecit, sedemque propriam recepit.

^c ~~inter~~

Inde per Apuliam et Calabriam, Siciliam,
 quas tunc Normanni inhabitabant,
 ingressus, pecuniam magnam collegit,
 sique ad Urbem regressus corruptis
 eis, qui castrum Crescentii servabant,
 muneribus, Guiberto tam castro quam
 urbe expulso libere tota restituit urbe.
 Ipse vero non multo post rebus excedens
 humanis Paschali cathedram reliquit.

Capit VII.

De morte Gotthridi: et regno fratris sui
 Baldurini: De morte Guiberti schif-
 matici, Consudique imperatoris filii:
 De secunda Transmarina expeditione
 exituque eius, ac martyrio Thimo-
 nis episcopi. A. 1100.

A. 1100.

Urno ab incarnat. Dom. MC. Cum ex omni-
 bus mundi partibus ad Ierusalem forestrum

Obit Urbanus II.
 a. 1099 die 29 Julii
 Basili II. electus
 die 13 Augusti postmodum
 ordinatus.
 Obit Urbanus II. a. 1099
 29 Jul. Paschalis II. die 13.
 Aug. electus

caelestis tyrum gerentem fideles ora-
tionis causa confluerent, cum tunc ex cor-
ruptione aeris morbis, quod theofridus quoque
gloriosissimus Dux in saepe morte post
unum Ducatus sui annum ruptus in ecclē-
sia iuxta sepulchrum Domini humatus:
eique Baldewinus frater eius aucto-
ritate summi pontificis regio nomine
sublimatus subrogatur. Signa vero
ac prodigia caelo terraque circa hunc
tempora visa sunt schisma regni quam
iter Hierosolymitanum portendunt
ab aliis profeta sufficiat.

Eo tempore Gibeetus moriens horribili
schismate tanquam densissimis Ogy-
pti tenebris finem in profuit.

Anno sequenti Conradus imperatoris
Henrici filius christianissimus, cui
pater Italiam commiserat, nono ex quo
a patre disceperat anno, immatura morte
proventus diem obiit, ac civitate Tuscia
Florentia honorifice sepultus est.

Eodem tempore Guillelmus comes Picta-
viensis et Dux Aquitanie, Thimo^{us} Duca-
viensis archiepiscopus, Quelfo Norvicorum
Dux, qui in guerra cum imperatore habita-

Frisingensem et Augustensem destruxit
urbes; Alia marchionissa Leopaldi mar-
chionis Orientalis mater; Guillelmus,
Stephanus Italici Barones cum multis
ex Italia, Aquitania, Germania, Hieroso-
lymam per Ungariam et Græciam perque.
Quos Alexius imperator in arctis locis
fraudulenter expositos pene omnes crude-
liter extinxit, elegantioribus ex eis captis,
et Memphicorum regi seu Ammiralio
presentatis. 3

Comprehensus inter alios venerabilis iudex

1101

am

l. ad ca. 1.

Thimo Inveniensis

at deest

De Alia Leopoldi III Austriae ma-
trici coniuge et L. Leopoldi matre
plura disquirunt L. Hieron. Bell. T. 1.
Leopoldi scriptor. Austr. Dissert. VI.
Hanc a Luvicenis fuisse trucidatam
refert annalista Saxo et Wapery, ad
an. 1101. Vid. ead. annal. Austr.
T. 1. p. 424. 435. 430. 440. et Annal.
Germ. T. VI. P. 1. p. 2. sup.

2. Ne quis post hoc addit:
quam historiam... excusatus
est; quo in nostro codice
habentur ad finem huius
capituli.

l. ad minibus

Thiemo, ut traditur, ad idololatricam a rege arguatur. Ille inducias petens fanum ingressus animi et corporis viribus robustissimus idola, quae adorare debuit, non deos sed opera manuum effundens in frustula comminuit. Ob eum productus exquisitis supplicis et tormentorum generibus affectus glorioso martyrio coronatus est. Hanc historiam miserabiliter ac luculentè in moderna traegœdia quidam ex his, qui se eidem expeditioni intrasse testatur, executus est.

Caput VIII.

De occisione Sigehardi: intestinisque malis inter regem Henricum et filium eius. *Annos sequ.*

Anno ab incarnatione Domini MCIII. imperator Henricus Natalem Domini Maguntia celebravit, ibique Henrico filio suo rege post se designato sepulcrum Domini se visitaturum publice denuntiavit, ac multos ex diversis regni partibus ad idem accendit.

Anno dehinc proximo Natate Domini Ratisbona ¹agens ²alta seditione Sigehardus Comes a familia Principum, qui ministeriales dicuntur, eo quod iustitiam eorum infringere diceretur, occisus est.

Anno ~~1036~~ ¹dehinc iterum ²sequente item ³anno Natate Domini Maguntia celebrante ⁴imperatore celebrante, Henricus filius eius rebellionem contra patrem in Noriciis partibus consilio Theobaldi marchionis et Berengarii comitis sub specie religionis, eo quod pater eius a Romanis pontificibus excommunicatus esset, molitur: a suisque sibi quibusdam ex orientali Francia, Almania, Baioaria Principibus, Saxoniam terram et partem a. 11. orta seditione

5
 1. Tradunt
 2. Sigehardus Ruchusanus comitibus adfinitus a Caltepo Annal. eccl. Germ. T. 11. p. 1. p. 21. seq. Annalista Saco ad an. 1034. filius Frederici dicitur, patruelis Exbonis principis de Corinthia.

3. & ac
 4. hic com. in Histis habetur ante An. 1034. Post coronatus est ita profertur editus usque. "quod ob fidem Christi passus sit, fidelissima traditio habet, quod autem idola comminuit, ex hoc crede difficile est, quia constat, universi-
 11. falem Saracenorum uanis Dei cultum esse, librosque legis nec non et circum-
 12. cisionem recipere, Christum etiam et apostolos et apostolicos viros non improbare. In hoc tantum a salute longi esse, quod Iesum Christum humano generi salutem afferentem Deum vel Dei filium negat, Mahometque seductorem: de quo supra dictum est, tamquam propheta
 13. tamen magnum summi Dei veneratur et colit. Cuius seductionis, ut ipse mentitur, modificationis tunc apud eos traditur esse recordium: Initium evangelii Mahomet filii Dei propheta altissimi: curamini mundi estote. "quod prope hunc predicta
 14. regens stolidè servans, seuctiones corporis partes quotidie abluere solet."
 15. celebrans
 16. a. visum publicè denuntians multos.
 17. q. deest
 18. h. Imperator celebrante
 19. T. atque tamen hoc ipse leguntur in historia anonymi hic citata, quam integram legere est apud Mansfeldium German. Sacrae T. 11. p. 196. Unde quod in nostro codice desunt, ab alio adfuta videntur. Pater est S. Thiemo seu Theodorus an. 1034 die 20. Sept.
 20. 3. Sigfr. Sigehardus Ruchus.

[Marginal notes in Latin script, partially illegible]

contra regnum^a facile animandam inge-
 ditur. ubi honorifice susceptus, ac Pa-
 sche Domini Quindelinburg manens, uni-
 versos gentis illius primates ad vo-
 luntatem suam inclinavit, habitoque
 in villa regia Northusen episcoporum
 conventu, presidente Rothardo Magun-
tinenf archiepiscopo, qui a sede prope-
 iam per multum temporis ab imperatore
pulsus fuerat, simoniam aliaque Roma-
 no calesio contraria damnavit, ac post
 Pentecosten Martianopolis (Mersburg)
 ferians Henricum Magdeburgensem ele-
 ctum, sed a patris Ep. Delibus repulsum
 consecrari fecit. Inde collecto milite Ra-
 quentiam archiepiscopo non restitutus
 iter sedit: sed patre cum multis adven-
 tum eius armata manu infra muros
prostante, quod voluit ad effectum
perducere non potuit. Dehinc Herbi-
polim petens, Erlongo eicito Robertum
 eidem profecit calesio. Quo peracto Simis
Saxonibus, cum Baioanis castrum No-
vicum ^{vv} obfusione cingit, ipsoque per duos
 vel amplius menses expugnato Rechtis-
ponam Novici Quatus metropolim
 adit. quem pater e vestigio subsequens
 Roberto fugato Erlongum restituit.
 Inde progressus Notisponensium auxilio
 filio nocte fugato, ipse pontificem ibi 2
Ulricum quondam constituit, ac Theobaldi
marthiam per Boernos vastavit.

T Caput IX.
 Qualiter post multa mala ambo in ripa
fluminis Regini fluminis armati conve-
 nerint, paterque ad ultimum cedere com-
 pulsus sit. 1103.

Igitur regno miserabiliter in seipso diviso,

^a regem 3. Theobaldus seu Theopul-
Dus marchio erat Vohburgensis, Beringa-
rius militem vel Beringerus comes de
Sulzbach.

^b Moqueburo

^c regem

^d condemnavit si. e. Mersburgi in Nipm
^e Martianopoli idem Mersburg
^f Magdeburg in mima

^g fu

^h U.
ⁱ intra
^j soluere
^k producere

^l peracto

^v foedi Mersburg

² Est hodierna urbs Norim- seu Norimberga
berga, ex Annalista
Saxone. 1103 foedi Mersburg

³ Theobaldo scilicet defuncto, Ulricus autem
 eodem anno a Henrico iunioris ide
iterum pulsus est.

~~⁷ Chro. S. Georgii.
^{1103.} Ruopertus frater S. Georgii
^{1105.} ad reparandam monasticam reliquio-
nam Obenturam abbas, licet multum
resistens, transmittitur.~~

¹

eae omnibus eius viribus condunato milite
 ferro flammisque crudeliter vastata
 terra, in ripa Regini fluminis, alio
 nomine Arucal, uterque, scilicet pater et
 filius confedit. Iam castra dissipantur,
 iam acies ordinantur, iam ad parricidale
 scelus pater in filium, filius in patrem
 a suis inflammantur; sed fl. miris
 ubi nefarii conatus ^{debat} impeduntur.
 V. Dices parvum abiles ne miserabiles appa-
 ratos, ceteros mundum ^{con} contumeliam sui sine
 animis effectibus suis, rodendum, quod vide-
 licet contra legem naturae filius in patrem
 assurgens, contra normam iustitiae matris
 regem, servus dominum impugnaret, frater
 contra fratrem, consanguineus contra con-
 sanguineum, ac proprii sanguinis consortis
 sanguinem suadere cogitaret. Nonne tum
 vicanditum tam indignum hoc mundi fa-
 ctum ad contumeliam sui solum nos pro-
 vocare potest? Numquid non ipse mun-
 dus, vel potius iuxta Augustinum immen-
 sus, sic amatores suos falsis detestatio-
 nicus collectos decipit, et hinc ^{com} com-
 cia inderentibus tibi tribunt, ac adulti-
 mum transeundo in interitum trahit?
 Haec sunt iuxta Paulum tempora nocivi-
 ma et ideo periculosa, in quibus homi-
 nes quos suos, non quod Iesu Christi, quod-
 rentes, et idcirco seipos amantes, pelerati,
 sine affectione, parentibus inobedientes effe-
 cti, ad ausus nefarios factaque nefandissi-
 ma per diversa voluptatum suarum
 flagitia voluntati rapiuntur. Et nota,
 quod hoc nostra tempora, quod utique no-
 vissima creduntur, tanquam prioribus
 sceleribus finem impositura, ac velut
 mundi terminum ex flagitiorum inma-
 nitate minantia, et ex opposito regnum
 Christi appropinquaturum proferant,
 sicut quosdam, ut dixi, ac mundi

i. Alias Reganus dicitur, a quo urbs
 Regensburg seu Reginsburg nomen habet.
 Ad. Notandum quod necesse est legi.
 alias ad Reganum
 fluvium vide Annel. Saxo.
 in vesper genem Ratisbona,
 vulgo Regensburg, Reginapolis
 sic dicitur a fluvio Regen.
 I. uterque qui in Danubium
 influunt in praefata
 Civitate.

~~et in pugnae pueri~~

a. u. dicitur

et. m. d.

v. 11. Timoth. 3.

e. voluntatum

e. u. d. sceleratissimos

factum omnibus, qui aderant promulga-
 bant. Quia propter dum ipse in quodam ca-
 stro positus in custodia mancipatus audien-
 tiam petens, principes seditionem vulgi ti-
 mentes ei apud Ingilbheim occurrunt, ibi-
 que multis modis comminatum, vel iurata
 aliis circumventum, ac coactum insignia re-
 gni resignare ac filio pro mittere, qua-
 dragesimo regni sui post mortem patris,
 imperii vero anno, ad quod tamen po-
 tenter magis quam iuste a quiberto capta
 urbe sublimatus fuerat, persuadent.
 Quod omnia utrum licite an solum acta
 sint, nos non discernimus. Sicut tamen, qui
 credant, ei ad probationem non ad dam-
 nationem. huius tentationem circa finem
 suam contigisse: affirmantque, ipsum e-
 leemosynis ac multis misericordiis ope-
 ribus a Domino memisse, ut excessus
 eius lapsusque ex fastigio regni con-
 versatio hoc modo in presenti puniretur.
 Reversus ad filium optimates imperialis
 deferunt, eumque primo a patre electum
 per impositionem manus apostolicis p-
 dis legatorum, unctorumque electione
 XCIII ab Augusto regem creantur, ut
 dixi, incarnationis MCVI.

Atque tunc ex Josepho, quomodo Eusebio
 et eorum qui post ipsos usque ad nos pri-
 maverunt, libris lecta posuimus. Ceterum
 quod sequantur, quia recentis memoriae sunt,
 a probabilibus viris tradita, vel a nobis
 ipsis visa et audita ponemus.

Chron. S. Blasii.

1105.	Henricus V. rex circa.	Natali
	Domini a patre Henrico rege se separa-	
	vit. Sequenti anno item circa.	Natali
	Domini pater a filio captus est, et eo-	
	dem anno obiit. Annot. Sax. a. 1105.	

u.
 + Ed. manifesti.

+ Ed. V. i. Numerus anni in codice omni-
 bus fuit male quintum habet, loco 22,
 Henricus enim anno 1084 a quiberto an-
 tipapa imperator fuit coronatus. For-
 te in eius codice vox vera ita fuit ob-
 viata V, quod ille pro quinto accepit.

u.
 + V. XCV.

Hoc anno Gratianus monachus S. Jo-
hannis Beonoid compilationem Decretorum,
qua nunc utimur, videlicet quae incipit
Humanae generis, elegantissime compe-
suit, ut praefinitur ex numero anno-
rum, quem ponit ff. q. vi. s. Forma,
qui est hic annus.

i. s. Forma occurrit Caus. II. quodst. VI. cap.

Nota.

De Simiporis libellis, quod incipit post
appellationem interpositam. i. bi Gratia-
nus ponit annum 1108. In editione au-
tem Juris canonici a Ferramontano seu
Christ. Henr. Treiesleben T. I. p. 418
legitur annus MCXL. ex eo, quod
annus iste conveniat cum indictione IV.
quam vocat Gratianus; anno enim
1108. currebat indictio XIII. Item vero
dicitur Adelinus Rheginus ecclesie episco-
pus, cui ibidem appellationis forma pro-
scribitur contra Qualterium Ravennaten-
sem archiepiscopum prid. Kal. Maii em.
Dom. vicaria. MCXL. indictione IV. Ex
Ughello autem (Stat. Sacr. T. II. p. 366.)
habemus, Qualterium Ravennati ecclesie
praefuisse ab anno 1118. usque 1144.
Qui tamen in eo fallitur, quod (L. c. p. 390.)
Adelinum, quem Adelnum vocat, Regii
Lejidi episcopum iam anno 1110. mortuum
scribat, qui tamen ex dictis saltem us-
que ad anni sequentis Individuum in
vivo fuit.

corpore

edito

Capitulum XII.

Qualiter pater adhuc in Belgas transiens
a quibusdam receptus quereclis fecerit,
et post pugnam comitum spem Leodii mor-
tuo sit.

ll. 1106.

Resignatis ab imperatore regalibus ipsam
ex rege opulentissimo miserabile mortali-
bus relinquens exemptum egressus factus ad
inferiores partes B. heni in Belgas se contulit,

ll. c. ac potentissimo

ibique a Colonienſibus non ut exul, ſed
 ut rex regio apparatus ſuſcepit. eſt. Hoc
 civitas in Belgica Gallia ſuper Athenum
 poſita omnibus Gallis ac Germanis
 urbibus, ex qua Treveris ſibi coepit,
 tum Divitiis quam & ſicis, magni-
 tudine ac ſecore ſui ~~potius~~ cognoscitur.
 Inde Leodium Diſcepus, ab eis que ſuſti-
 quo regali ſuſcepit, omnibus ſe ſuſci-
 pe circumventum, ſed reddenda rega-
 lia vi coactum, q. d. potuit in regno
 ſuo ſeu aliis regnis poſitis ſpectare.
 Exiſtat de hoc inter ceteras eius epiſto-
 las ad regem Celticis, quod Francorum
 dicitur, + epiſtola miſera quod miſeriarum
 eius Tragediam continens, ſaxceas quoque
 mentes ad mutabilium rerum orumnas
 contemplandas ac deplorandas emotive
 roper, quod ſic incipit: Princeps chariſſi-
 me, et omnium, in quibus poſt Deum
 ſperamus, amicorum noſtrorum fidiſſime,
 primum et poſtquam inter omnes vos
 excepi, cui conquere et deplorare ca-
 lumnias et omnes miſerias meas re-
 cepturum duxi et genibus veſtris ^{ris} ~~adoravi~~, ſi-
 licet maiſtati Imperii.

Filius itaque iam rex coſtituto milite pa-
 trem ſubſequutus circa Moſam conſedit,
 ubi a Henrico Duce Belgarum aliisque
 ſui patris fide libus ſuper pontem Moſe
 in loco, qui ~~Uregeſus~~ dicitur, ^{belli} tentatus
 credere compellitur. Non multo poſt
 ipſo ad ſuperiores Rheni partes redunte,
 ac quibus militem inſtaurante, pater
 Leodii moritur, ſicque inſtans horum
 lo terminato pacis negotia tractantur.

Capitulum XIII.

De obſidione Colonie, reſtitutione e-
 piſcoporum, ac expeditione contra Un-
 garos.

T. proferenda

i. Antiquam epiſtolam exhibet Sigebertus
 Gemblacensis in chronico ad an. 1106, quod
 Epistolium T. I. p. 888.

- Ed. qui
- 1. Henricus Aquitanie Duxem. | Calandret
- 2. Inas narrat ipse Henricus in
 litteris ad Philippum, Regem
 Francorum. Hugus episcopus v. an.
 Gallie. Sigebertus Gemblacensis n. m. m.
 Dan. 1106. Exm. clia
 Henrici episcopa ad Hugonem
 abbatem Cluniacensem in
 A. e. p. v. p. c. T. II. p. 990.
 Ludovicus Henrici Regis
 Duxis paler en arzer Hermannus
 in narratione restaurati onis
 abbacie S. Martini Tornacensis
 (in A. e. p. v. p. c. T. XII.
 v. 446)
 2. Henricus Dux erat Lotharingie inferioris
 E. Henrico (qui erat Dux Lotharingie
 inferioris)
 3. U. quegeſus, + e bellatunt aliis Weſoga
 Wegeſa 2, Viſacum ſeu Viſetum.

(u)
 4. obiit Leodii
 VII. Idus Augusti MCVI.
 Augusti.

Anno 1106.

Henricus 14.º pater mortuo libere re-
 gnavit Coloniam Agrippinam obfidione
 circumdedit, eamque tandem multis pecuniis
 actione accepta ad redditionem coegit:
 omnibusque in Gallia seu Germania rite
 compositis episcopos etiam, qui in falsif-
 icato propriis sedibus pulsi fuerant, re-
 stituit. Inter quos venerabilis Inva-
 rianus eusebio archiepiscopus Cantuariensis,
 qui hactenus in celestia Dei florere
 fructuoso labore noscitur, ad spem, quam
 post mortem felicitis memorie martiris
 Thimonis Bertaldus quidam concepis-
 ne senioris invasorat, miser est.

Ex tempore Colomanus Hungarorum
 rex feudum suum Almu de consortio
 regni suspectum habens persequitur.
 Qui profugus ad regem Henricum ve-
 niens iniuriamque suam deplorans au-
 xilium eius impetrat. Itaque condita
 rex expeditione Ungaros bello petit,
 sed capto, quod Boson vocatur, in con-
 fulto se occupans parum proficere
 potuit, sique infecto negotio ad pro-
 priam recit. Caput XIV.

De magna expeditione Italica, captione
 summi pontificis, ac eode Romanorum.
 Anno abhinc tertio ex omnibus regi-
 stris infinitis contracto exercitu
 Romam versus per montem Iovis Pi-
 rendum transit, ac in plano Italico
 residens iuxta Padum militum recon-
 fuit. In comitatu eius XXX. millia
 equitum electorum, exceptis his, qui
 ex Italia ad eum confluerant, tan-
 tumque castrorum ambitum, qui ad-
 huc superstitibus fuit, sui se tradunt,
 ut in visu vix penetrari potuissent.
 In plano ergo Italia castra metante.

Ed. quintus, 1. O. A. S. Quatuor ut in recator, quintus ut rex.

2. Igitur hoc scripsit Otto ante annum 1147, quo obiit Conradus.

11. D. Bechtoldus

An. 1108. Mons Iovis hodie S. Bernardi vocatur in Valchia. Pro Pireneum legendum Eporcediam seu Turcam, quae est Pede- montii urbs.

11. D. Pofonium dicitur

vixi in Ursprung. et Dodechinum Anno. 1108. Expeditione Colomanus Regis Hungarorum adversus Maritimas Dalmaticas Civitates narrat Thomas Syracusanus in Historia Salonitana, Cap. 17. Sub anno 1108.

(a) Chron. Ursprung. ad a. 1110 Mons Iovis hodie S. Bernardi major vocatur. Pireneum aliam Sporcedia, Yuree

(b) Dem Verbin Gottfried Viterbiensis in Chron. Cap. 17.

Ed. frat.

unusquisque militum ante papilionem
 suum noctu lumen accenderunt. Quod
 ad humans ostentationem gloriæ factum
 quantum spectaculum indigenis in tan
 amplo ambitu prodierit, dicere non
 oportet. Inco castra movens Arpeni-
 num transcendens, oppidumque, quod
 Pons tremulus vocatur, natura locorum
 ac altissimis turribus circumspicuum,
 transitum prohibens expugnavit et cepit.
 Post hoc per Tuscanam iter agens Ariciam
 in robore manerum ac altitudine tur-
 rium confidentem, eo quod ares eiusdem
 urbis ecclesiam S. Donati extra muros,
 ne sedes episcopalis ibi haberetur, destru-
 xissent, ad solum usque prostravit.
 Vocum Novacium liquidè civitatem
 cum per Longobardiam pergeret, cepit
 acique cremaverat. Multis ergo tam in
 anteriori quam citioris Italia, quæ nunc
 Longobardia et Tuscia vocantur, for-
 titer gestis ad urbem usque progrederetur.
 Ibi à Papa cum clero et populo Roma-
 no in urbe Leonina ante fores S. Petri
 cum concibus ac thuribus, utriusque auto-
 rificis seu formisibus ornamentis stans et
 ad eundem eius prostrante cum maximo
 terrore suscipitur. Ipse autem profatum
 pontificem consilio quorundam potera-
 torum cum magna turba reverentia ca-
 ptivavit, ac utrico Augustorem suum patri-
 archa custodiendum commisit, sicque
 tumultu orto ac omnibus relictis rebus
 ad decorem et regule fastigium expo-
 sitis immaniter destructis in lucrum
 versum est gaudium.
 Occasus autem huius potestatis hoc fuit, quod
 rege Romanam tendente inter ipsum et Pa-
 pam conventio facta ac obsequiis firmata
 narratur, ut scilicet investituras episco-
 porum remitteret, et Papa ipsa regalia

Ed. accendit

Ed. fonsdit

(c) Donnizo lib. 11.
cap. 18.
Pons tremulus, vulgi
Donnemoli. Castellum
hoc a Rege Henrico
vi expugnatum, et destructum
refert Godefridus Viterbiensis
in Gron. 6. XVII.

(c) Aricia, vel Archium,
Sodii Avello, Curias
Tusciae. Sanctus Donatus
qui pater fuit sub Imperio
Juliano apostata, quarto seculo
christianitatis, quæsto seculo
illis
primus episcopus. Ejus festum
7. Augusti
celebratur
et Paphagi
In vita Regis Describitur
in Gron. Casitensi IV, 97.
evenit 11. Idus februarii
anno 1110

(b) Henricus ipse rei
gestæ rationem reddidit
in epistola, quæ reperitur
apud Dodechinum da. 1110.
et in Codice Bambergensi II 261.
vide quoque Gron-
ov. Dissertis
Vossiusse in
Wilhelm
Malanesburiensem,
in Epistola
Casitense, necnon
vitam S. Conrad
Archiepiscopi
Salisburgensis.

Ed. ab

De magna expeditione Italica, captione
summi pontificis, ac cede Romanorum. 1.

Anno ab hinc tertio ex omnibus regni
visceribus infinito contracto exercitu
Romam iturus, per montem Iovis 2
Picenum transit, ac in plano Italiae
residens iuxta Padum militem recensuit.
In comitatu eius triginta milia equitum
electorum, exceptis his, qui ex Italia ad
eum confluerant, tantumque castrorum
ambitum, qui adhuc superstitis sunt fuisse
tradunt, ut in visum remanere po-
tuisset. In plano ergo Italiae castra
metantes unusquisque militum ante capi-
tionem summi noctu lumen accenderunt: quod
ad humanam ostentationem gloriae factum,
quantum spectaculum indigenis in tam amplo
ambitu protulit, dicere non oportet. Inde
castra moventes Appenninum transcendens,
oppidumque, quod Pons Truentinus 3 vocatur,
natura locorum ac altissimis turribus
munitissimum, transitum prohibens ex-
superavit et cepit. Post hoc per Tusciam
iter agens Aricium 4 in robore manio-
rum ac altitudine turrium confidentem,
eo quod cives eiusdem urbis ecclesiam S.
Donati extra muros, ne sedes episcopalis ibi
haberetur, destruxissent, ad solum usque
prostravit. Verum Novariam Liguriae ci-
vitatem, dum per Longobardiam properet,
coerit ac igne cremavit.
Multis ergo tum in ulteriore quam cite-
riore Italia, quae modo Longobardia et
Tuscia vocantur, fortiter gestis ad urbem
usque progreditur. 5 Ibi a Papa cum
clero et populo Romano in urbe Leonina
ante fores B. Petri cum crucibus ac thur-
ribus, aliisque ecclesiasticis seu forensi-
bus ornamentis, fronte et adventum eius
prostrante cum maximo stupore sus-
cipitur. Ipse autem profectum pontificem

an. 1110. pag. Eckenblatt zu B. S. 8. i.
1 Legendus est hic Otto Godofredus
Viterbiensis capellanus et notarius
Conradi III regis, Federici I imp.
et filii eius Henrici VI, in suo Pan-
thico, [Murat. Script. Ital. T. VII.
p. 455. et Rist. script. Germ. T. II.
p. 374.] qui tamen pteraque ex Ottone
Frisingensi sumptis videtur.

2 Mons Iovis, hodie S. Bernardi maior
vocatus in Helvetia versus Italiam, ultra
quem est urbs Eboracia seu Iruca, quae
hic per Picenum intelligitur.

3 Vulgo Pontremoli.

4 Aricia vel Arctium, hodie Ariccia,
episcopus
cuius primus extitit S. Donatus.

5 Supra hoc describit Petrus Diaconus
in chronico Cassinensi L. IV. c. 37. apud
Murator. Script. Ital. T. IV. p. 513. pag. 7.
Romam ingressus est Henricus 12. Febr.
a. 1111.

consilio quorundam fœderatorum, cum ma-
gna tamen reverentia captivum, ac Urbem
Aquilensium patriarchæ custodiendum com-
misit: sicque tumultu orto, ac omnibus
preliosius rebus ad Decorem et regale fu-
tignum expositis immantibus destructis,
in luctum versum est gaudium.
Occasio autem huius fœderis hæc fuit, ¹
quod rege Romam tendente inter ipsum et
papam consensio facta ac obsequiis firmata
narratur, ut scilicet investituras episcoporum
remitteret, et papa ipsi regalia coarctati-
gnaret. Itaque dum Romam venisset, ac a
pontifice promissa sibi restitui exegisset,
papa, eo quod reclamantibus episcopis quæ
petebantur adimplere non posset, tumquam
nocens, cum per omnia esset innocens, in-
fœdiis mancipatus. ² Videns hoc venera-
bilis Invarientis ecclesiæ archiepiscopus
Cunradus, qui cum imperatore venerat,
Zelo equitatis vicem Dei potens factum
hoc improbat. Cui dum quidam ex mi-
nistrio regis Henricus coquoimento
Caput ³ evaginato gladio mortem inter-
minaretur, tumquam pro iustitia mori estans
ingulum protulit, malens, si minas illæ ad
effectum perducere voluisset, tempora-
lem vitam finire, quam tanti piaculi scelus
dissimulare. Populus etiam Romanus cum
infinita erumpens multitudine Tiberim trans-
eunt, ac regem pene ex improviso, multis
de exercitu in urbe sive in agroromanen-
sibus, ante gradus ecclesiæ S. Petri in-
vadunt. Rex ergo, ut erat armis ve-
rentissimus, cum sarcis, quos ibi habebat,
in hostem ruit, fortissimeque necesse
suis iam adventantibus pugnavit occisus
multis ceteros in fugam convertit.
Romani in ponte fuga iuncta castrum
Crescentii coarctati Tiberi se committunt,
pluresque aquis quam gladiis perisse
narrantur. Rex tam crudeli facto perse-
trata angustias portarum suspectas ha-
bens muros urbis ⁴ cepit, egresque

¹ Henricus ipse huius rei rationem reddidit
in epistola apud Dodechinum ad an. 1110
(Pistor. T. I. p. 668) et in codice Vaticanæ
Bibliothecæ n. 261 (Ecard. corp. hist. T. II.
p. 269).

² Factum hoc die 12 Febr. De his Diversa-
rum auctorum narrationes congregavit Calles
Annal. eccl. Germ. T. VI. P. I. p. 115. seqq.

³ Caput seu Cap dicitur in vita S. Conradi
apud P. Bernard. P. 2. thes. anecd.
noviss. T. II. P. III. p. 223.

⁴ Exaggerat victoriam Romanorum
clademque Germanorum Baronius ad
an. 1110. Chronicon Caspiense secutus:
Uspersensis vero, Dominico in vita
Matthildis, nec non Godofredus Viter-
biensis Germanos victores scribit.
Sane ex ipsa eorum serie apparet,
Romanos frustra tentata pontificis
liberatione a rege fuisse et postea.

papam captivum locum duxit.
 Non multo post conventionem factam a civi-
 bus revocatur, dimissoque per conditionem
 summo pontifice 2 ac extorto ab eo per
 vim de investitura episcoporum privilegio
 in urbem regressus. Tunc quasi penitentia
 ductus cives ac pontificem munerebus con-
 ciliat, ab eoque coronatus 3 favore om-
 nium imperatoris et Augusti nomen por-
 titur anno ab incarnatione Domini
 MCXI, anno vero regni eius post resigna-
 ta a patre imperialia quinto. Hoc privi-
 legium, quod a Romano pontifice minus
 extorsit, postmodum synodo congre-
 gata de episcoporum auctoritate tanquam
 privilegium reprobavit.

1. Apud Ulstadium sequentia in codice nostro
 omisa habentur: Huius maximi sceleris
 auctor fuisse dicitur Albertus natione
 Lotharingus, qui postmodum factus est. No-
 quantid archiepiscopus, tunc vero regis
 cancellarius, et primus inter primos eius
 prociordatis consiliarius. Quem summe
 post reditum rex captivatum et in car-
 cere positum diversis tormentis et in-
 credibili famis inedia afflixit, ipsumque
 de amicissimo inimicissimum ac regni
 sui possessorem hostem divino iudicio
 usque ad vitam terminum sensit. Sed
 hoc habemus. Igitur per aliquod
 temporis sacrilego usque tanto summo
 pontifice conventionem factam rex a
 civibus.

2. Liberatio pape contigit 8 a mil

3. Mirum hic scriptorum de die peracte
 coronationis dispendium, de quo legendus
 Cather. Annal. Germ. T. III P. 1. p. 128.
 Sed postquam stare actis pontificiis apud
 Muratorium T. III. script. Ital. p. 363,
 ubi hoc idibus Aprilis, V feria post octa-
 vas Pasche, indictione IV, seu d. 13
 April. an. 1111 acta esse referuntur, qui-
 bus consentit etiam Annalista Saxo.

4. Venerim concilio Lateranensi an. 1112.
 Vid. Lobb. Conc. T. X p. 767, et codex
 Babenberg. n. 264.

Caput XV.

De captione comitis Reginaldi, nuptiis
 imperatoris, schismate regni, anathemate
 contra imperatorem Dudo, de Buedino et
 heredo motu, egressione Ungarorum ul-
 tioneque nostrorum: De pace reformata
 sub Callixto et victoria imperatoris de
 Vangionibus: de tributo indicto motuque
 imperatoris.

Imperator ab Urbe regressus ad transfal-
 vina revertitur. Ergo non tantum fini-
 timis, sed et ceteris gentibus ob eius
 metum trepidantibus, unctis ad impe-
 rium et voluntatem suam inclinatibus,

1. 1112

Belgas inquepus Reginaldum comitem bello a. 11. hostem iudicans.

petit: quem in castris Barro in termino
regni suo obsidione clausum ad ultimum
cum expugnato castris in deditorem accepit,
et in captivitatem abduxit. Post hoc Ma-
gno regis appuata coniuncta sibi filia
Henrici regis Anglorum Mathildem
quibus nuptias celebravit. Verum in hac
curia, quia pene omnes regni principes
confluxerant, quos per fort. L. 6.

i. Uspersensis. et ex eo Stumpfius in chro-
nico p. 319 hoc de Reinardo seu Reinot-
de Burgundis comite intelligunt, quod
tamen hoc anno 1113 nullus fuit, in super
et castrum obsequium Montun vocant,
quod hic Otto Barro appellat, quod
aperte Reinaldum i. comitem Barrosem
indicat, qui comitatus hic recte in Belgio
ponitur. Vid. Paul de verisier. T. III. p. 41.
2. An. 1119. 7. Jan. Ceterum Uspersius
sequentia addit: "In ipsa nuptiarum so-
lemnitate Lotharius Dux Saxonum nudis
pedibus fago indutus coram omnibus
ad pedes eius venit, seque sibi tradidit.
Tantus enim usque ad id temporis ti-
mor principis invaserat, ut nullus re-
bellare audeat, vel rebellans cum ma-
ximo damno sui vel etiam vite detinere
in gratiam eius sciret."

eorum respiciet. Itaque dum Romanam
 verisset ac a pontifice promissa sibi per-
 fecti exegisset. Papa eoque reclamantibus
 episcopis quod petebantur ac im-
 plere non posset. Tamquam nocens,
 cum per omnia opes innocens, in hostis
 mancipatur. Videmus hoc venerabilis
 Luvacensis ecclesie Archiepiscopus Lun-
 tadus, qui cum imperatore venerat,
 Zelo equitatis vicem Dei solens factum
 hoc improbari. Cui dum quidam ex mi-
 nistris regis Henricus cognomento Caput
 evaginato gladio mortem indeterminaretur,
 tamquam pro iustitia moti optans in-
 gulum prebuit, malens, si minas ille
 ad effectum perducere voluisset, tempora-
 lem vitam finire, quam tanti periculi
 scelus dissimulare. Populus etiam Ro-
 manus cum infinita erumpens multitu-
 dine Tibem transeunt, ac regem pene
 ex improviso, multis de exercitu in ur-
 be sive in agro manentibus, ante gradus
 ecclesie S. Petri invadunt. Rex ergo,
 ut erat armis experientissimus, cum parvis
 quos ibi habebat, in hostem ruit, divi-
 tissimeque acerrime suis iam adventan-
 tibus pugnant occisus multis ceteros in
 fugam convertit. Romani in ponte
 fuga iuxta castrum Crescentii convulsati
 Tibem se committunt, pluresque aquis
 quam gladius perisse narrantur. Rex
 tam crudeli facto per potrobo angustias
 portatum suspectas habens viros
 verbis rumpit, egressusque Lupam capti-
 vum fecum duxit.
 Non multo post conventionem facta a
 civibus revocatur. Similiterque per con-
 ditionem summo pontifice ac extorto
 ab eo per vim de investitura epi-
 scoporum privilegio in urbem regre-
 ditur. Tunc quos poenitentia du-
 ctus viros ac pontificem in veribus.

(C)
 Exaggera
 villaniam Romanam
 Cladenque Gynarum
 Davin, die a^o 1110,
 Gyn. Casinensis,
 Joannis Cardinalis
 Tusalanis episcopi, Wolan
 Secutus. Ursprgens
 Loure villaniam attrahit
 Germanis: Jhu Domairo
 in vita Maffedis, nec re
 Godfridus Vitrhiensis. Sane
 ipsa vromgesta un Serie appher
 Romanos, frustra nullata libertate
 Pontificis, repulso a lege fuisse.

Ed. ac
 Ed. sc. tit
 T Ed. addit. Huius maxime felicitis auctor
 fuisse dicitur Alboctus natione Lotharingus,
 qui postmodum factus est Moguntie ar-
 chiepiscopus, tunc vero regis cancellarius
 et primus inter primos eius precordia-
 lis confidarius. Quere tamen post redi-
 tum rex captivum et in carcere po-
 situm diversis tormentis et incredibili
 famis inedia afflixit, ipsaque de
 amicis primo inimicissimum, ac regni
 sui pestiferum hostem divino iudicio
 usque ad vitam terminum sensit. Sed
 huius hactenus
 Igitur per aliquod temporis spacio
 ante beato summo pontifice conven-
 tione facta rex a civibus.
 Ed. ingreditur

(a)

consecratus ab eoque coronatus fuisse
omnium imperatoris et augusti nomen
sortitus anno ab incarnatione Domini
MCXI. anno vero regni eius post resi-
gnata imperalia quinto. Hoc privi-
legium quod a Romano pontifice mi-
nis extorsit, postmodum synodo con-
gregata episcoporum auctoritas
tamquam privilegium reprobatum.

Chron. S. Blasii

A. 1110. Gebhardus Constantiensis
episcopus obiit.
Henricus rex Romanus veniens cum
exercitu honorifice susceptus est,
et eodem die orta seditione inter
eum et papam Paschalem multi Ro-
manorum caedi et aquis perierunt, et
papa captus est. Deinde dimisso et
pacato rex idem imperator effectus est.

Capit. XV.

De captione comitis Reginaldi: nuptiis
imperatoris: schismate regni: anathe-
mate contra imperatorem dato: de Bur-
gundo et terris motu: egressione Ungarum
ultioneque nostrorum: de pace re-
formata sub Calisto et victoria impe-
ratoris: de Vangionibus: de tributo in-
dito morteque imperatoris.

Imperator ab urbe regressus ad transfal-
pina revertitur: eripit non tantum fini-
tims, sed et exteris gentibus ob eius
metum trepidantibus, cunctis ad impe-
rium et voluntatem suam inclinatis,
Belgus ingressus Reginaldum comitem
bello petit. quem in castro Bara in ter-
mino regni suo obsidione clausum ad ul-
timum cum expugnato castro in seden-
onem accepit, et in captivitatem ab-
duxit. Post hoc Magnonia regis appa-
ratu coniuncta sibi filia Henrici regis
Anglorum Matilde magnifice nu-
ptiis celebravit. Verum in hac
curia, quia pene omnes regni principes

(b) v. Codicem D. Ambrogianum
n. 264 in Acta Concilii T. X. p. 780.

(a)

de die
coronacionis
varia in inter
scriptis dissensio,
quam pluribus notavi
Clar. Saxii ad Sigoniam
p. 630. ipse Cardinalis Norisius
in opusculo suo de insignibus
p. 497. non in incerto relinquit,
quam extricandam discipulus malerius
ille qui die festo Paschalis, hoc
se die 2 Aprilis coronatum Jun-
crato rem statuerit, ipsa Chronologia
diploatica Henrici refellit.
Pagini ad hunc annum 1110
n. 13 in 4. corolla de coronacione
domini in a. quinquagesima,
quae in v. Idus diei diei
9. Aprilis incidit, id quae

praecepit
- Ed. omittit
Malmeburienensi de
gestis Regum Anglorum
lib. V. probare conatur.
verum Malmeburienensis,
saeculum quod Pontifex
fuit in dominica quinquagesima
genit, distincta distinguit ab
ipsa coronacione. quae proinde
sequi subscriphorem, quae
occurrit in Actis Paschalis II.

+ Ed. Boiss
id. eboris

Ad hunc 18 die Aprilis,
V. feria post
Octavas Paschae,
Indictionis V.

Ed. Hoffm. indicans

In Chronico quoque
Hildeheimensi

Henricus coronatus die 18
18 die Aprilis [v. Acta
Mascovici in commentariis
de Henrico V. lib. II
p. 154]

E. captivum
T. Ed. addit. In ipsa nuptiarum solemnitate
Lotharius Rex Saxonum nudis pedibus pro-
sistens coram omnibus ad pedes eius ve-
nit, seque sibi tradidit. Tertius enim aspectus
ad id temporis timor principes invasores,
ut nullus rebellare auderet vel rebellasset

metuens exemplum conyegato iuxta Wor-
matiam maximo principum conventu in-
vestituram episcoporum legato aposto-
lico sedis Lamberto, qui postmodum summus
pontifex factus Honorius est dictus, rese-
gnavit, per cuius anathematis vinculo
absolutus est. Privilegium ergo de hoc
ecclesie scribitur, ut nisi in summetate
tam cisalpini quam transalpini non
prius ordinentur episcopi, quam regalia
de manu eius per scriptum suscipiant,
scripto confirmatus. Hoc per hunc patris
sibi soli et non successoribus datum dicunt
Romani. Ex hinc ecclesia libertati ad
plenum restituta, necque undique re-
formata in magnum montem exarsit sub
Calixto papa II. invenitur, unde de ipso
Romae scriptum est:

Ecclesia Calixtus honoris patrie, deus imperiale,
Burdinam nequam duravit, necque reformavit.

Post hoc imperator in Celtiam cum
exercitu profecturus Italiamque progre-
ditur: ibi cum Vangiones a se desessit,
ac palatium suum extra muros positum
comperit desessisse, ita respexit, ne-
benique obsidione cinxit. Dum autem
cives incande quadam die conperent,
et cum Augusto pugnare cogitarent, a
muriis cillide provocati plurimis occisi
ac paucis per fugam elapsis ceteri ca-
pientur: qui ad reserandum aliorum
insolentiam alii naribus mutilati, alii
luminibus orbati dimittuntur, et sic de-
num infinito pecuniarum pactione in gra-
tiam imperatoris redierunt. Omnibus
itaque bene compositis consilio ge-
neri sui regis Anglorum totum regnum
vechigale facere volens, multum in se
optimatum odium contraxit. Iturus rei
gratia suam inferiores Rheni partes
circuire parat, in Traiecto Trisid urbe

~~89~~
j. Pactum legitur apud Uspenensem, aliosque.

An. 1124.

ed. respexit

matro conceptus XXIII regni anno,
imperii vero XII. Fieri ultimum clausit,
ac per Coloniam Agrippinam depor-
tatus, in civitate Gallie Spira iuxta
patrem, avum, proavum imperatores
cultu regio sepelitur.

Chron. S. Blasii.

A. 1116. III. Non. Jan. temerarius fuit
ubique tam validus, ut turres alia-
que edificia subruerent, in gallicanis
semel et ad Nonam secundo.

A. 1120. Callistus II. prius Viennensis
episcopus papa ordinatus Cl. XIII.
Eodem anno incepta est hinc cella ab
abbate Adphelino.

A. 1123. Bertholdus Dux obiit.
Edictum Henrici V. imperatoris Da-
tum Spira indict. I. V. Kal. Jan.

A. 1124. Dominus Callistus papa obiit.

A. 1125. Dominus Rouffinius abbas obiit.

Privilegium Henrici imperatoris
datum Argentino V. Kal. Jan. in-
dict. III.

Chron. S. Georgii.

1113. Obiit Hago fundator cellae
S. Georgii

1119. Worink. abbas eligitur.

Theodericus Motonensis episcopus et
abbas S. Georgii.

1125. Obiit Heinricus rex quintus
apud Trivictum, sepultusque in
Spira civitate. Cui successit Lo-
tharius rex Saxonum in regno.

Capitulum XVI.

De imperio regis Lotharii, rebellionem
que Ducum Frederici et Conradi:
qualiter Conradus a Mediolanensi-
bus susceptus in regem sit unctus.
Anno ab incarnatione Domini MCXXV.

^{recte}
A. 1125. ~~1124~~ i. II. XIX. subiect ab a. 1100, ^{computatur}
minuendo, quo ~~statu~~ ^{est}. Codex no-
per computat ab anno 1102, quo rex
Germanie declaratus est, uti etiam sub-
inde in eius Diplomate notatur.
Obiit autem D. 23. Maii a. 1125. unde
conrigendus est scriptor notarius, ac
P. Herzogoti Geneal. Habsb. T. II. P. 1.
p. 145. qui Henricum V. adhuc 28
Leo. superstitem fuisse aperit. Decretus
perperam intellecto dato Diplomate
re monasterio Engelbergen. Anno
Dominice incarnationis MCXXV. in
ctione III. Data Argentino V. Kal.
Januarii, Dominica: que sola nota suf-
ficiat ad designandum ibi annum 1124,
quam pro ordine novis anni auspici-
cia a Antivitate Domini festo
fuerint inchoata. Sequentia rem ma-
gis vincunt.

Et capitulum XVII.

i. In vestigio capitulum XVIII.

An. 1125.

Defuncto ubique herede Heinrico
 quinto principes Magnitudi conve-
 niunt, ibique habito de successore confi-
 lio quatuor regni optimates, Lotta-
 rius Dux Saxonum, Fridericus Dux Saa-
 vonum, Leopoldus marchio Orientalis,
 Karolus comes Flandriae, ad regnum
 designantur. Tandem Lotharius nati-
 vo Saxo, patre Gebhardo, voto omnium
 veniens valde ac reclamans ad regnum
 tractus, sub presentia sedis apostolicae le-
 gati XCVIII. ad Augustum requirit. 2.
 Hic per omnia progeniem imperatoris
 Heinrici humiliavit, ut plane iusto
 iudicio Dei, sicuti in libro sequorum
 habes, ex peccatis ac proditione
 patrum suorum ipsorum affligi vi-
 detur. Unde quavis dispensatio regni in
 multos annos protrahitur plurimos in
 anima et corpore periclitari fecit. Pro di-
cti enim Fridericus et Conradus iuve-
nes, sorori Heinrici imperatoris, dum
se vidissent opprimi, in quantum pote-
rant, veniti conabantur. Ob quam cau-
sam a summo pontifice Honorio, qui
Celice successerat, excommunicantur.
 Porro Conradus a fratre ac quibusdam
 aliis rex creatus Pyrenaeum per inquam
 Septimi montis, qua Ahenus et Oceanus
 fluvii oriuntur, transcendit: ubi a
 Mediolanensibus, qui tunc Cumanum
 bellum per decem annos pro flagitatione
 populi utriusque civitatis miserrime pro-
 tractum, capta ac deleta urbe prospere
 consummasunt, honorifice suscipi-
 tur, ac ab eorum archiepiscopo Anselmo
 Modoyci sede Italici regni in
 regem ungitur. Pro his aliisque pro-
 fatus archiepiscopus archiepiscopus
 a summo pontifice deponitur, et aliter
 in locum eius subrogatur.

1. Alius Gerhardus dicitur, comes in
 Querfurt et Saxe, Lombury

2. Electus est d. 30 Aug. an. 1128.

Ed. sequens

3. Vid. supra cap. 15. notari
 hoc moventur, eo quod hic ipse Otto
 Trifingensis Conradus III. imp. frater
utrimus et Heinrici existerit.

4. utriusque tam Conradi quam
 Friderici, cuius filius erat con-
 radus, nuntius imperator Barba-
 rossa dicitur,

5. H. perperam habet excommunic-
 tur, quasi de Lothario sermo esset
 non de duobus predictis fratribus
 vid. Annalista Saxo ad an. 1128.

a. H. pro afflictione
 d. 1127

s. Vocatus utias Sette.

E. Modocis, hodie Monza. Vid. Landulphi
 hist. Mediolan. cap. 39 apud Murator
 T. V. Script. Ital. p. 510 seq. Coronatio
 hoc an. 1128 Modocis, scilicet in
 die S. Petri, deinde Mediolani.

1126. Datum est edictum a Lothario III.
regni eius primo anno.

1127. Notabilis episcopus Constantis obiit.
Factus est terremotus VIII. Cal. April.
media nocte.

1128. Iterum III. Cal. Jul. factus est terred-
motus nocte. Eodem anno luna versa est
in sanguinem v. Id. Nov.

Chron. S. Georgii.

1128. Spira rebellis tandem aperiitur
regi Lothario.

Caput XVII.

i. v. p. p.
Et Caput XVIII.

De schismate Romano ecclesie: qualiter
Innocentius Gallias ingressus concilio
celebratis regem ad defensionem Ro-
mano ecclesie invitaverit: De expedi-
tione eius in Italiam, ac sublimatione
imperatoria.

+ Et eius.

Non multo post Honorio mortuo gravissi-
mum schisma in ecclesia Dei oritur, Inno-
centio canonice electo, sed Petro Petri
Leonis filio violentia amicorum suo-
rum, qui fortissimi in urbe erant, fa-
vente sibi Rogerio Siculo, intruso. Qui
dum Innocentius resistere non valeret,
urbe cedit, transiensque Alpibus Gal-
lias ingreditur, ubi in regno Gallici
regis in civitate Alvernia apud Clarum
montem concilium² celebrans nuntios
Lotharii regis Cuntadum Invarionsem,
Eckibertum Monasterionsem episcopos
obvios habuit. Indeque profectus apud
Leodium Belgica urbem synodum³ episco-
porum convocans regem Lotharium
ad defensionem sancte Romano ecclesie
invitavit. Qui nil cunctatus, exposito
tamen modesto, in quantum regnum ecle-
siarum amore attenuatum, investituram
eorum quanto sibi dispendio remisit,
auxilium Romano ecclesie promittit.

An. 1130.

2. Vid. Lubb. concil. T. A. p. 472.

E. Eckibertum

3. An. 1131. Concil. Germ. T. III p. 215.

Reversoque in Italiam summo pontifice, (An. 1133.)
sequente anno militem instaurat, exerci-
tumque, sed propter discordiam regni par-
rum, per vallem Tridentinam in Italiam
direxit, in multis locis tam amore Conradi
quam respectu paucitatis suae ab incolis
terra subannatus et despectus. Verum
pauculo ante Conradus, qui a Mediola-
nensibus rex constitutus fuerat, pene
omnibus amicis suis amissis periculose
ad patriam redierat. Rex autem
plus mente quam milite confidentiam
gerens ad Urbem usque progreditur, ibi-
que quatuordecim^{et} potuit paucis strenue per-
actis, in ecclesia S. Salvatoris, quae Con-
stantiniana dicitur, a summo pontifice
Innocentio coronatus imperatoris et Au-
gusti adeptus est nomen. Non longe
fiam B. Petri, ubi coronari mos erat
imperatoribus, Petrus eo tempore occu-
paverat. Capitulum XVIII. 1

Qualiter duo fratres in gratiam regis re-
verint: De Duce Polonorum et rege Dacis
et Ungarorum.

Imperator ab Urbe rediens Germaniam
ingreditur. Non multo post generalem
Curiam Bamberi² circa quadragesimam
celebrans Fredericum et Conradum³ Duces
intervenit Clavallorps abbas Bern-
hardi in gratiam recepit: ac ita renovata
pace omnibusque in Gallia et Germania
bene compositis expeditionem rursus in
Italiam edixit. Inde in Saxoniam directus
Polonorum Ducem cum multis minoribus
obsequium habuit. quem tamen non ante suo
dignatus est conspectui presentari, quam
tributum duodecim annorum, hoc est, quin-
gentas libras ad singulos annos persol-
veret, et de Pomeranis et Rugis homi-
nium sibi faceret, subiectionemque

E. qualiter

i. 11. 1/2
Ed. ca. 11. XIX.

2. An. 1133. Vid. annalista Saxo ad h. an.

3. Conradus prius cum Lothario reconci-
liatus in octobri Miltnerus. Annal.
Saxo.

Ed. homagium

perpetuam sacramento firmaret. Regem
 quoque Ducis in signum subiectionis ad
 Decorem imperialis reverentiae gladium
 sibi sub corona deferre fecit, ab ab Un-
 garorum rege terrore perculso multa et
 magnifica suscepit.
 Post haec exercitum, non ut prius parvum, sed
 copiosum et electum per vallem Tridentinam
 secundo in Italiam duxit, habens secum
 Conradum, qui, ut supra dixi, a quibus-
 dam rex creatus postmodum resipuerat:
 captisque in arctis locis fortissimis ca-
 stellis cum quodam capitaneo, qui ei
 aditum vidē claudere moliebatur, in plano
 Italiae iuxta quendam castra posuit.
 Quo in Seditionem accepto ad Padum
 usque progrediens quaristallum cepit.
 Ibi Mediolanenses ac Cremonenses
 inter se bellum habentes obvios
 habuit, disceptaque utriusque urbis causa
 Cremonenses a principibus Italiae hostes
 iudicantur, propriisque discedunt.
 Quos imperator subsecutus territoria eo-
 rum ac villas seu castella destruxit:
 indeque Papiam veniens cives illos pa-
 ctione pecuniae in gratiam suscepit.
 Bononienses quoque ac Ambrinenses,
 qui eum priori expeditione despexerant,
 supplices ac multum servitium offerentes
 ultro occurrunt. Post usque ad Tauri-
 num progrediens, totam citeriorem Ita-
 liam in provinciam redegit. Inde Apenni-
 num transiens ac interiorē Italiam
 progrediens, Anconam, Spoleturn cum
 aliis urbibus seu castellis in Seditionem
 accepit. Dehinc contra Rogerium aciem
 dirigens Campaniam et Apuliam pera-
 gravit. Porro Henricus Noriconum dux
 regis gener per Tuscaniam exercitum Ducens

~~Ed. confirmasset, regemque~~

T. Ed. murera
Ed. hoc an. 1136.

at. Wurstallum, hodie Quastalla.

Ed. Car.

T. Ed. curio

Ed. perlustrans

Ed. perlustrans

Handwritten marginal notes on the left edge of the page.

summo pontifici usque ad imperatorem
conductum probuit. Augustus vero tam
fortia in Apulia ac Campania cepit,
ut nullus ex Francorum regibus a Caro-
lo magno usque ad id tempus tanta ibi
seipse inveniatur. Denique non solum
civitates, utpote Capuam, Troiam, Saler-
num, Barletum, Barram cepit, verum etiam
munitissima castra et arces inaccessibiles
expugnavit. At Henricus Dux cum mi-
litiâ Baiuvariorum Beneventum cepit
ac Lajo restituit; nam quid Albam sub-
urbia civitatis sibi resistere nitentis
ante expugnaverat et destruxerat.

Caput XIX. 1

De secunda expeditione imperatoris ge-
stisque fortibus: De fuga Rogerii et
substitutione Reinaldi. De lite Roma-
ni pontificis et imperatoris, morteque
Lotharii.

Morante in Apulia imperatore Rogerius,
cum cum auri et argenti multa pondere
attentatum flectere non potuisset, exerci-
tum longe copiosissimum congreget, seque
publico bello conflicturum cum eo denun-
tial. Imperator ergo, ut et armis strenuissimus
et imperterritus, militem instaurat, aciem
ordinat, eosque respectu generis fortitudinis
ac innato hostium ignavia nulla inimicorum
multitudine frangendos Genontians, profectim
cum exercu et regione remota positi ad pa-
triam fugere nequeant, ac contra tyrannum
non solum regis, sed et euclisio hostem et ex-
communicatum iuste arma profert, ad bel-
lum confortat. Cumque in circuitum eius
procederet, fractus animo Rogerius fugit, ac
ad montana se contulit. Imperator vero
occurrenti sibi summo pontifice Innocentio
Barram usque progreditur, ibique a civibus
cum magno gaudio susceptus, castrum

1. West.

2. caput XX. De fuga.

Apud Westsolum Reginaldus dicitur: utrumque
perperam; erat enim Raynulfus 10-
mes, Apulia Dux pulso Rogerio a
papa et imperatore constitutus.
An. 1137. Vid. Romualdus Salernitanus
apud Murat. script. Ital. T. VIII p. 189

a. 11

2. in exercu remotaque reg.

quoddam ibi positum, ubi praesidia Rogerii fuerant, artificiose valde expugnavit, militesque ibi repositos et praecipue Saracenos patibulo suspendit. Itaque Augustus cincto de Campania ac Apulia Rogerio, dum eum in Calabria quoque seu Sicilia persequi intentat, a suis, qui iam longo tempore extra patriam morati uxores, liberos et amicos visere cogitabant, revocatur. Rogerio ergo hoste iudicato, Reginaldus viri fortis ac nobilis Ducatus Apuliae relicta sibi parte militum traditus, et sui princeps victor de reditu disponit. Verum silentio proterire notamus, quod in dando Ducatu inter ipsum et Romanum pontificem pene controversia orta fuit, utroque Ducatum Apuliae sui fore iuris affirmante. Quod his consilio tandem hoc modo decisa dicitur, ut in dando Duci vexillo uterque manum adhiberet.

Igitur Lotharius ex Italia rediens apud Tridentum morbo correptus, in ipsis montibus in vilissima casa imperator solentissimus miseram humanam conditionem relinquens memoriam XIII. regni sui, imperii vero septimo anno diem obiit, futurus, nisi morte preventus foret, cuius virtute et industria corona Imperii ad pristinam dignitatem reduceretur. Regalia Dux³ Henricus gener eius, in cuius finibus obierat, accepit, et ipse per Augustam ac Orientalem Franciam in Saxoniam ad moratorem Luthet, quod ipse construxerat, depositatus honorifice sepelitur, actusque eius, ut nulla possent oblivione aboleri, in plumbeis laminis descripti iuxta eum reconduntur.

Chron. S. Blasii.

1132. VI. Non. Martii eclipsis luna contigit, et cometa eodem anno visa est per aliquot noctes.

Ed. eunt.

1. Raynulfus.

Ed. utriusque adhiberet.

2. Villa Balaivan inter Licum et Anum, hodie Praytevan seu Breitemwangrope Tridentum. obiit III. Non. Dec. a. 1137.

Ed. plures dicuntur.

Noticum seu Bavaria.

1133. 111. Non. Augusti. eclipsis Solis
hora quasi sexta.

1134. 11. Id. Jan. factus est terra motus
media nocte.

1137. Lotharius imperator obiit.
Adolbero Basileensis episcopus obiit.

Chron. S. Georgii.

1130. Obiit Honorius papa, duo simul elec-
ti, Innocentius et Anacletus.

1124. Obiit Wernher abbas S. Georgii, et
Fredericus per controversiam abbas con-
stitutus.

1136. Lotharius imperator post subiectam
Apuliam reversus obiit, successitque
Conradus.

Caput XX. 1.

De claris viris, qui illo tempore obierunt,
et plurimis malis, quae diversis in regnis
tunc pullularunt.

1. 1137. Caput XXI.

a. 1137

Circa illa tempora multi ex claris optimatis-
suis mortem sui principis receperunt et
secuti sunt. Bruno Cotoniensis archiepi-
scopus venerabilis et adprime eruditus in
Apulia decedens in ecclesia S. Nicolai Ravennae
honorifice est humatus, eiusque successor
Hugo, qui infra duos menses vitam et sacer-
dotio functus item in Apulia apud Met-
apham quiescit. Ex his vero, qui remanse-
runt, Albertus Magnus vi ad foveam
prudens et potens locupletissimusque, Hein-
ricus Trifingensis episcopus, abbas Fuldensis,
Leopoldus Orientalis marchio vii christia-
nissimus cum aliis plurimis nobilibus et
illustribus viris vivendi finem fecerunt.
Rex etiam Francorum Lodovicus, et An-
golorum Henricus, et Romanorum archie-
piscopus Reginaldus, comesque Pictavi-
ensis Gaufridus eodem tempore obierunt:
et ex hinc Anglia terra hactenus abun-
dantissima tantis malis subiacere cepit,
quod multi ibidem fame et egestate at-
titi vitam etiam miserabiliter finire

2. Die 29 Maii 1137.

3. Die 30 Junii 1137.

4. Idem ibi

4. 1X Kal. Jul.

5. VII Idus Octobr.

6. S. Leopoldus Austriae marchio iam anno
priori 1136 XVII Kal. Dec. factus fuit
a. ac clericorum et pauperum ruler
u.

7. Cognomento Crispus obiit. 1. Aug. a. 1137.

8. Jam an. 1135 defunctus

9. Alias Ramaldus an. 1138 mortuus.

trabantur; postquam enim rege mortuo, prin-
cipes Stephanum sororis sui filium ex Gut-
thi invitaverunt ad regnum. Porro uxor
comitis Andegavensis Mathildis quondam
imperatoris Henrici quarti conjugis, il-
lius vero Henrici regis filia, hereditario
iure patrum regnum resopertit usque in
presens illud affligere non desistit.

Franciam quoque occidentalis rege suo a-
missa sub eius filio Ludovico, qui adhuc
superstes est, ob eius ac Theobaldi Bte-
sensis comitis guerram tot incendis per-
repta est discrimina, quod, nisi religio-
sorum, qui ibi morantur, meritis, ora-
tionibus et consilio nuper pucata fuisset,
usque ad interuentionem Solala palaretur.

At Pannonia non longe ante hoc
tempus mortuo rege suo Stephano Colo-
manni filio, qui et ipse dum adriueret,
cum Graecorum imperatore Dicitiam Dipen-
sionem habuerat, multis iisdem incom-
modis oppressa est. Substituto quippe
in regno Bela Almi filio a Colomanno
quondam pariter cum patre Almo lami-
nibus orhato, Boritius, qui et ipse Colo-
manni, sed ex alia quam Stephanus matre
Ruthenorum seu Chios regis filia, natus
dicebatur, regnum paternum requirit.

Proinde in Graeciam transiens sibi imperatoris
primis consanguineam Calo-Iohannis
copulavit, ac post Poloniam ingrediens
Ducem terrae illius ad voluntatem suam
inclinavit, siquidem eum exercitu adiu-
tio illius ex vocatione quorundam comi-
tum Ungarorum, silvam, quae Polonos
et Ungaros seruat, transiens Panno-
niam ingreditur. Verum Bela rex a-
sulto sibi Alberto Leopaldi marchionis
filio, qui eius sororem habebat, ac
quibusdam de regno nostro nobilibus
Boritio conuenit. Illo vero audito spreto

Stephani huius Blesensis comitis
uater non Henrici, predicti patris sui,
sed Guillelmi II soror erat, filia
Guillelmi Conquestoris.

2. M.
E. quinti, predicti regis, imperatoris II.

3. Urst.
E. in tantum, quod in manus eiusdem
feminae predictus rex ante paucos annos
incidens captus sit. Factum id est
anno 1141.

a. N.
E. prodis et

E. morabantur

A. 1131.

4. De his Hungariorum factis agit
Georg. Pray in Annalibus regum
Hungariae P. 1. p. 119. 124. seqq.

5. Al. Borichius ex legitima quidem con-
iuge Rusporum principis filia, sed cum
adultero repudiata natus.

6. Erat is Iohannes Comnenus Orien-
tis imperator.

7. Et Ottonis Frisingensis fratre.

E. habuerat E. y. Hedwigem Almi
regis filiam.

ut adhortantium voce, ex linguæ idiomate
multitudinem Teutonorum in acie fore
cognoscens, illorum potius quam Ungarorum
terrore percussus, una cum Polono
notum Duce amissis in fuga multis terga
vertit. At in ipso primo Ungarorum et
Polonorum congressu, antequam Anto-
nici supervenirent, ex utraque parte
caesis plurimis, quidam ex illis, qui ex
parte Bolo aderant, sed hostibus suos per-
fide tradiderant, iusto iudicio fraudis suæ
penas solventes occubuerunt. Haec mala
nostris Diebus in vicinis regnis pullulare
cognoscimus. Quanta vero ex remotis
et transmarinis regnis indices audiamus,
pro fastidio vitandæ ad presens suppre-
minas; tanta enim sunt, quod nisi
Sancitorum, quorum per Dei gratiam
magna nunc copia est, meritis et suffra-
giis staret mundus, in brevi omnino
eum periturum timere cogemur.

Capit. XXI.

De sublimatione Conradæ regis, contradi-
ctioneque Saxonum et Henrici Ducis: De
fuga Rogerii et morte Petri Leonis. Et
qualiter Saxones in pacem vocati sunt,
et Henricus Dux proscriptus et eiectus.
De tyrannide Rogerii, et Ducatu Leopaldi,
synodoque Romæ celebrata.

Anno ab incarnatione Domini M CXXXVIII.

Defuncto in autumno sine filiis impera-
tore Lothario, conventus generatis prin-
cipum Maguntia in proximo Pentecoste
condicitur. Quidam autem ex principibus
timentes, ne forte in generali curia Hen-
ricus Dux Noricorum, qui tunc præcipui
et nominis et dignitatis in regno fuit,
res potentiam prævaleret, circa mediam
quadagesimam consilio habito in oppido
Jullia confluentia conventum celebrant,
ibique Conradum imperatoris Henrici

i. Hoffr.
Ed. capit. XXII.

fororinum, de quo supra diximus, ¹ pre-
 sente Theodivino episcopo cardinali
 ac sancto Romano ecclesie legato,
 summi pontificis ac totius Romani
 populi urbiumque Italie assensum
 promittente, XCIV. ab Augusto regem
 creant. ² Qui mox ad palatium Aquis
 veniens a predicto cardinale s. num Co-
 loniensi, qui id iure fuere debuerat,
 noviter in throni sedes pallio carebat,
 cooperantibus Coloniensi, Trevirensi
 archiepiscopis, et ceteris episcopis in
 regem ungitur. ³ Proximum de hinc Pascha
 Colonia celebrans Maguntiam, quod tunc
 forte pastore carebat, adiit, ibique
 albertum prioris Alberti fructem ⁴ 4
 per electionem cleri ac populi archi-
 episcopum constituit. ---
 At Saxones et Dux Heinricus alique,
 qui electioni non inter fuerant, regem
 non legitime sed per surreptionem electum
 calumniabantur: quibus omnibus in pro-
 ximo Pentecoste generalis curia Ba-
 binbergo indicitur.
 Porro post regressum imperatoris Lo-
 tharii Rogerius apudiam recipere ge-
 stiens, congressus cum Roginaldo Duce
 in fugam conversus est. Petrus Leonis ⁶ 6
 quoque moriens seipsum schisma ter-
 minavit.
 Itaque Conradus rex in Pentecoste cu-
 riam in prefata civitate, ut condictionem
 erat, cum maximo regni sustigio ^{et} ma-
 ximo conventu principum habuit, ubi
 omnes Saxones finem cum viduata impe-
 ratrice Richinda venientes ultro se
 ditioni sue se subdidere. Solum ex prin-
 cipibus Heinricus Dux regalia servans
 aberat: ad quod reddenda in festivitate
 apostolorum Petri et Pauli Dies ei. Ra-
 tishonae profigitur. Quo veniens regalia

1. Vid. cap. 12 et 16.

2. Die 22. Febr. quae erat feria tertia
primo hebdomadae Quadragesimae.

3. Factum id media Quadragesima
in Dominica Lotare d. 13. Martii.

4. ~~Et~~ Ex eius fratre Fride-
rico comite Saropontano. In
Otto alibi (In Friderico 1 imp. li.
c. 22) factum scribit a Friderico
fratre Conradi fratre.

5. Raynbro

6. Anacletus antipapa, die 28 Jan.

7. In Ursipio hic incipit
Ed. caput XXIII. Qualiter Saxones p.

8. Alia Richildis Lotharii imp.
vidua.

quidam multis illatus permissis reddidit,
sed tamen, minime conseruit in facto pacis
negotio sine gratia eius recepit. Cumque
multis modis homo propterea et animosus,
sed metu Dei humiliatus misericordiam
peteret, nec impetraret, tandem iudicis
quorundam principum quod Hocbipolim
prohibitus, ac proxima nativitate Domini
in palatio gostarionensi Ducatus ei ab-
iudicatur. Et mirum dictu? princeps ante
potentissimus et cuius auctoritas, ut ipse
gloriabatur, a mari usque ad mare, id est,
a Dania usque ad Siciliam extendebatur,
in tantam in brevi humilitatem venit,
ut pene omnibus fidelibus et amicis suis
in Bavaria a se deficientibus clam et
paucis comitibus suis in Saxoniam ve-
nisset.

Ea tempestate Rinaldo mortuo Rogerius
Apuliam rectore suo destitutam ingreditur,
expulsiisque cum multis nobilibus Rinaldi
fratre ac principe Campana, tam ipsam
quam Campaniam recepit, ac multissima-

— Benedicti monasterium in monte Casino po-
situm totique orbi venerabile multis ecle-
siasticis ornamentis inmaniter spoliavit.
Tradunt, cum in prima irruptione ac
Barrensis urbis expugnatione crudele
et inhumanum piaculum perpetrasset:
capta quippe urbe non solum vivos di-
versis tormentorum generibus affecit,
sed etiam in mortuos sevens Rinaldum
Ducem ac Brunonem archiepiscopum
effoscos per plateas trahi iussit.
Hoc et alia crudelitatis opera ad anti-
quorum Siculorum formam tyrannorum
quae indefinenter de ipso audiuntur,
quia pene cunctis sunt nota, omittimus.
Sunt tamen, qui dicant, cum hoc potius

1. Raynulfus 2. 30 April. a. 1139 mortuus.

2. West. addit, et usque hodie premit,
sepunctus a. 1154.

intuitu inquit quam tyrannidis exer-
cere, aiuntque, ipsum pro omnibus princi-
pibus pacem Diligere, pro qua conser-
vanda voluit eum tanta severitate re-
belles cohibere. Alii vero amore pecu-
niae, qua etiam omnes occidentales reges
excepit, plusquam inquit pacem eum
sectari dicunt.

Cunradus rex Baiariam ingressus, Luca-
tum Leopoldo iuniori Leopoldi marchionis
filio, fratri suo ex ~~patre~~ ^{matris} parte matris,
tradidit; et ex hinc provinciam nostram
multis ^{malis} subiacere cepit. Proxima media
quadragesima synodus maxima circiter
mille episcoporum Romae, praesidente
summo pontifice Innocentio celebratur,
ibique post multa salutifera decreta
promulgata schismatici, qui Petri Leonis
parti fuerant, damnantur.

Caput XXII. 4.

Excursus De fortuna regis Canraci; Dere-
belleione Saxonum; De pugna Welfonis
cum duce, item et illius cum rege seditione
Ratis poven sum, expeditione suis contra
Welfonem, morteque ipsius. De factione
Boemorum, expeditioneque regis illo:
De Inatu Gato Henrico fratri Leo-
poldi, malisque plurimis ob hoc a
Welfone et praedicto Henrico pro-
vincis Baiavorum irrogatis. De
expugnatione Tibusti seditioneque
Romani & populi & et instauratione se-
natorum, ac morte Innocentii papa:
item De victoria Veronensium de Pa-
ruanis.

Considerare hoc loco Dei consilia mundique
volubilitatem libet. Ecce enim Henrico
imperatore mortuo consanguinei eius,
qui tunc in regno praecipui nominis, et
per hoc cultrinis quasi regii summi erant,

2. Bavaria scilicet, in qua huc scripsit
Otto. Mula vero ista ex variis scri-
ptoribus enumerat Galles Annal. uel.
Germ. T. VI. p. 422 seqq.

3. Et hoc concilium generale Latera-
nense II. a. 1139 J. 8. Aprilis celebra-
tum. Labb. conc. T. X p. 999.

Agnatis Henrici IV filio, prius Frederico
Hohenstauffio Consadi regis patri nuptis,
Dein S. Leopoldo Austriae marchioni,
ex quo coniugio, praeter alios plurimos
liberos natus est huius ipse Otto Trisin-
gensis episcopus, eiusque frater Leo-
poldus iunior, Larchus quoque dicitur,
cui Cunradus rex Incautum Baiariae
exauget praescripto Henrico Leonis con-
tulit an. 1138.

4. Welfis.
Caput XXIV.

a. U. super filios hominum terribilia.

non fortuna non eliguntur ad regnum, sed
et a proposito super se rege, plurimum affi-
quantur et conculantur. Hic ergo in summa
denuitate positis cum Dux Henricus au-
toritate patris sui imperatoris, propterque
viris in tantum excoerisset, ut omnes de-
spiciens nulli pro regno supplicare cogna-
retur, Dominus, qui humilia respicit et
alta a longe cognoscit, Deponit potentes et
exaltat humiles, illum humiliatum et pene
desperatum ad fastigium regni prorexit, hunc
de alto in gloria et potentia sua gloriam-
tem Deiecit. Quid huius aliquid dicere possumus,
nisi quod prius Conradum magnum in oculis
suis humiliavit, humiliatum respectu rie-
tatis sue exaltavit? Quis varietas huma-
narum rerum ex ubertate gratie Dei de-
pendens ad vitandam superbiam ac humi-
litate[m] appetendam nos incitare debet. Et
quid aliud tam miserum mortaliu[m] con-
ditio, nunc de iniqua ad regnum, nunc ad in-
opiam de regno trahens, et crucians ho-
minem, quasi contentum pro sententia patit,
et ad eternorum stabilitatem, quod nec
mutatus nec transit, nos invitul mittit?

Quanta vero mala toti regno, et prodi-
que misere Baivaris ex hoc evenerint, nos
quotidie experimus. Saxones ex hinc regi
rebellantes plus mansuetudine ipsius quam
armis inclinantur. At Rogerius Innocen-
tium papam in Apuliam cum militia Ro-
manorum venire volentem, flagitiose in
Christum Domini manum mittens, ex insi-
diis cepit, et regni nominis in Sicilia ab
eo auctoritatem et absolutionem arca-
thomatis cum Ducatu Apulie, Calabriae ac
principatu Capud extorsit.

Dum hoc ageretur in Italia, Legaldus
marchio suscepto a rege Ducatu Norico, om-
nibus pene Baronibus ad eum retinentibus
amore seu timore ultro ad ipsum conflu-
entibus, primo metropolitim ac sedem

1. Sicilia rex Innocentium II. a. 1139, 2. 22
Julii cepit captivum tenuit.

2. In Messisio huius incipit caput XXV.
Eius caput 28

Ducatus Ratisponam Ditioni suo sub-
didit. Post collecta milite copioso totam
Bairariam pertransiens in ipso eius ter-
mino iuxta Licum fluvium contra urbem
Augustensem negotia terro, per triennium
tractans Arvini iudicis officium exercuit.

Ea tempestate Henricus Dux Saxonum
in Saxonia Albertum marchionem sibi re-
bellantem in tantum humiliavit, ut ca-
stra eius diruit, terras circumquaque
vastatis, ad regem auxilium gratia ire com-
pulsit, omnibusque suis ibidem rite
dispositis iam in Baiariam redire propo-
sisset, morbo correptus diem clausit ex-
tremum, ac in monasterio Luthor iuxta
Socherum humatus. Quo mortuo Saxones
amore filii sui parvuli, quem eis adhuc
vivens commendaraverat, regi Saxonum re-
bellant. Leopoldus vero Ducatum Nori-
cum ex hinc potenter se habere confidens,
Dum in obsidione castri Phaleia duorum
fratrum, qui in parte Ducis Henrici ste-
terant, incaute moraretur, Welfo Ducis
Henrici frater collecto milite superve-
niens, fortissime pugnando copis ex utra-
que parte pluribus, multis captivatis,
Ducem fugere coegit. His elatus successibus
Dum regem quoque non multo post in
obsidione castri Wivesberg morantem
pugna aggredi attentat, amissis multis
cum paucis fugit e proelio. Non multo
post Leopoldus Ratispona infirmatus
in territorio Patavensi diem obiit, et in
monasterio S. Crucis, quod a patre suo
fundatum ipse plurimum ditaverat, hu-
matus, eique in marchia successit fra-
ter suus Henricus

Eo tempore Conradus Maravenfis comes
confpiratione cum Boemis factu Ducatum
Saxoniae illius affectans de Maravia in
Boemiam exercitum ducit. Cui dum Dux

1. 1139.

C. Fr. 10

21

6. Apud Altachium inferius, 15. Cal.
Nov. a. 1141.

1. Loynomento Ursum Brundenburgi mar-
chionem, cui Conradus rex Ducatum quo-
que Saxonie attribuit, seposito Henrico super-
bo a. 1138 attribuit, anno sequente mortuo,
qui anno sequente mortuus in monaste-
rio Lutherenfi iuxta Lotharivm in-
peratorem, a quo Ducatum unacum
filiis eius Gertrude coniugem accepit.
2. Henrici, qui postea Leo dictus est.
3. W. Phallia, Falcia, Vallaria, Bavaria
superioris castri ad Mangoldum an-
nem. Duo fratres erant Otto et Conu-
nem. Duo fratres erant Otto et Conu-
Dux ex familia comitum Schyrensim.
An. 1140.

4. Weinsberg urbs et castrum olim in
finibus Palatinatus superioris, nunc
Ditionis Wurtembergie. Amorem matro-
narum hac occasione circa maritos suos
narrat chronicon S. Pantaleonis ad an.
1140 apud Ecard Corp. hist. T. 1. p. 931.
a. W. qui soli ex Noricis baronibus.

5. Welfis addit: non multo post Duce Leo-
poldo in urbe Ratispona civibus iura dispo-
nente ex Palatini comitis importunitate
„feditus“ oritur. Dux cum suis populo cir-
cumquaque concurrens arma acci-
„puit“, successibusque aliquibus urbis vicis,
„civibus tam armorum quam incendi metum
„discurrantibus, periculum evadens urbe re-
„cepit, ac vastatis in circuitu agris ad
tempus inde disertens, collecto milite non
longe a civitate castra posuit, tandemque
ferrate percussos perunio ractione in sedi-
tionem accepit. Dehinc Iodocus a Quersphore
b. 11. p. 221) sibi apud Phaleia illa
„tum utrisque statuens armata manu ad Licum
usque progreditur, ibique destructis quorum-
dum inimicorum suorum munitionibus, cur-
ctisque circumquaque vastatis, per fines
nostros cum multo ecclesio nostro detimen-
to revertitur. Ipse vero non multo post Ratis-
pona p. 22

Ladislavus cum copiis occurrere parat,
a suis proditus fuga profugio vix peri-
culum mortis evasit. Sicque profugus
ad regem veniens capum suum deplorat.
quem rex misericordia motus cum ex-
ercitu in Boemiam reduxit, ac Pontecoste
in urbe Braga provincie metropoli cele-
brato, Conrado fugato, in Ducatum re-
stituit.

Non multo post Saxoniam ingressus datus
in uxorem vidua Ducis Henrici, Lotharii
imperatoris filia, fructu suo Henrico mar-
chioni, pacem cum Saxonibus fecit, eidem-
que marchioni Noricum Ducatum con-
cepit. Quod res in terra nostra maxime
discordie seminarium fuit. Quelfo enim
princeps profatum Ducatum sine here-
ditatis contigisse calumniatus, armata manu
in presentia Ducis Baivarum ingreditur,
partemque provincie vastata regreditur.

Ob ea Dux inflammatus immenso con-
vincto milite fines nostros ingreditur, mul-
tisque ecclesiarum redditibus direptis ran-
som etiam ipsius nostrae civitatis muni-
tiones propter quosdam ex ipsa, qui fau-
tores Quelfonis dicebantur, destruxit.

Cui dum Quelfo cum copiis occurrere
parat, audito, quod rex superventurus erat,
cessit. Porro Dux firmat cum rege castrum
comitis Conradi, qui ex parte Quelfonis
erat, obsidione clausit, vastatisque in
circum vicinis adiutoris regis ad sedi-
tionem coegit, ac igne succendit.

Dum hoc aguntur in Gallia et Germania,
Romanus pontifex Innocentius, qui iam
per multum temporis Tybutinos excom-
municaverat, ac aliis modis preceperat, con-
quistatos ad seditionem acceptis obsidibus
ac intercurando interposito coegit. Romanus
vero Romanus volens, ut eos per obsides et

1. Vid. chronicon Bohemicum in p. 242
ad an. 1141. apud Menckes Script.
T. III. p. 1702.

2. Erat Gertrudis filia Lotharii imp. et
Henrici Imperatoris Bavariae Ducis vidua,
et mater Henrici Leonis, anno 1142 se-
cundis nuptiis copulata Henrico Au-
gustino marchioni, qui ex parte matris pro-
ter erat Conradi regis.

3. Hic Henricus quem consilio matris Ducis
Henrici filius iam abdicaverat.

3. De Dachau ex Sibiryensi familia,
cuius principum castrum erat
Dachau in Bavaria.

c. W.

caput 27. XXVII.

Sacramentum ad durissima precepta, id est,
 ut missis ruptis omnes provincia cederent,
 cogeret, dum nobilissimus ac liberalissimus
 sacerdos tam irrationabili et inhumana pe-
 titioni annuere nollet, seditionem movent,
 ac in ipso impetu in Capitolio convenientes,
 antiquamque urbis dignitatem renovare cu-
 ritates ordinem senatorum, quos iam per multa
 curricula temporum deperierat, constituunt,
 et rursus cum Tyburtinis bellum instau-
 runt. causa vero tanto immanitatis fuit,
 quod in priori anno dum cum pontifice suo
 in obsidione profecto civitatis morarentur,
 civibus egressis et cum ipsis vicinorum con-
 sentibus, multis amissis spatibus turpiter in
 fugam conversi sunt. Taciteo nulla nisi
 qua diximus conventioni usque hodie se
 posse placari asserunt. Verum sapientissi-
 mus antistes providens, ne forte cultus
 Dei, quod per multos annos securitatem
 Urbis honorem a Constantino sibi traditum
 potentissime habuit, hac occasione quan-
 doque periret, multis modis tam minis
 quam muneribus, ne ad effectum res pro-
 cedat, impedire conatus. Sed invalescente
 populo dum proficere non poterat, lecto
 cubans iuxta quoddam de futuris visione
 sibi monstrata in pace quiescit, eique Cae-
 lestinus vii religione et litterarum fi-
 entia proditus cum magna unanimitate
 electus successit. Circa idem tempus
 Veronenses, qui longo tempore cum Padua-
 nis Dispensionem habuerant, usumque,
 qui civitatem viciniam perierat, ab alio
 deriderant, congressu cum eis habito
 plurimis captis eventissima potenter
 victoria. Caput XXIII.^a
 Quem finem Joannes Constantinopolita-
 nus post expeditionem Lyria habuerit:
 qualiter vel quare filius eius Manuel factus
 cum rege nostro inierit.

i. Donationem Constantini magni
 hic innuit.

ii Die 27 Sept. a. 1143.

a. 11.
 Ed. Caput 24. XXVIII.

Anno ab incarnatione Domini MCXLIII.

Cato Johannes Constantino-politanus imperator, qui filio suo Manuel seniorem sequens Ysaacius Despondans cum rege Romanorum Conrado amicitia foederis iniicit, ab Antiochensium principe Raimundo, qui ei provinciam illam pro pecunia cum ipsa urbe intraverat, Syriam cum maximo ingressus exercitu promisso frustratur.

— Cui venerabilis Gabuleasis episcopus St. viriliter in faciem restitit, cuiusque ex parte Romani pontificis et imperatoris, eo quod propheta civitas a Latinis perdidit, ut ab eius impugnatione desistat, inter se commouit. Ille autem eo quod a principe Delusis opes, civitati quidem reperit, sed totam ferro flammaque et raptens provinciam, crematas quoque, quoniam grandis ibi copia est, de cellulis suis eductos, non Cato, id est, boni Johannes officium agens, crudelissime tractavit. Ipse vero non multo post sagittis toxicatis venationi inspergens ab una earum ex improviso vulneratus, miserrime rex opulentissimus in ipso proinctu diem obiit, ac Manuel filio suo regnum reliquit.

Per idem tempus Folco Hierosolymorum rex moriens filio suo Folconi adolecenti regni gubernacula dimisit. At Manuel ad regnum sublimatus nuntios ad regem Conradum cum pretiosis muneribus, sicut et prius pater eius fecerat, dirigens foedus renovavit. Et sicut frequenter inter hos duos imperatores a translato ad Francos Imperio nos iste pro diversis oportunitatibus servatus est; sic et nunc inter Johannem patrem huius, et Conradum contra Rogarium utriusque Imperii invasorem hinc facta est confederatio.

1. Coniugis Conradi regis, filii Beringeri comitis de Sulzbach, qui priorem habebat Bertham Monachi Comune unquam, de sub nomine Irene.

2. Hugo Gabulensis em. 1136 concilio Antiocheno interfuit, ex Willelmo Tyrino Hist. belli sacri L. XV. c. 18 apud Boogart. gesta dei per Francos. Dubium est, an idem sit cum illo hic et cap. 33 memorato.

3. A Ysaac Kaxos.

4. Die 8 April. 1143 in Cilicia.

A. 1144.

Hisdem diebus propter absentiam regis, Italid urbibus in insolentiam Decedentibus Veneti cum Ravennaten sibus, Veronenses et Vincentini cum Paduanis et Tarvifensibus, Pisani Florentini cum Lucensibus et Senensibus atrociter Rebelantes totam hanc Italiam cruore, prodis et incendiis permisuere. Proterea enim, quod supra diximus, Paduanis prior anno illata incommoda, Veronenses et Vincentini sequenti^{anno} castella, viros et agros Tarvifensium ferro flammaque vastavere. Veneti etiam ac Ravennatenenses plurima mala terra marique alternitum in tulere. At Pisani et Lucenses propter nimiam vicinis opportunitatem in desepo furore bellantes ruina sua omnes Tuscia vices implicuere. Nam et Florentini unacum marchione terrarum Ultricoⁱ usque ad ipsas portas Senensium procedentes, suburbia eius cremaverunt. Senenses vero numero et viribus impares se cognoscentes Florentinis, Lucensium auxilium flagitant. Lucenses tametsi pro ipsis, quam pro comite Guidone Guerra, qui et ipse cum Florentinis atrox bellum gerens eos adierat, Florentinos hostes pronuntiant. Illi autem Pisani adiuuncti non solum Lucenses bello attentant, sed et castella, oppida, agros profati comitis incendio et rapina devastant. Senenses etiam, qui ad vastandos agros eorum egressi fuerant, insidiis a tergo positis, vix paucis fuga elapsis, captivant. Porro ex Pisani et Lucensibus non tantum urbe plurimum ferro copi compendio mortis miseriam miserabiliter

1. Ultricus Tuscia marchio.

2. Guido Guerra potens in agro Florentino comes. Vid. Sigonius de regno Italiae L. XI ad h. a.

terminaverit, sed et innumerabiles ut-
terius comprehensi, ac longa, ut ipse
vidit, carceris inedia et squalore macer-
ruti omnibus protervatibus lacrymabile
humani caput in spectaculum praeberet.

Cajus XXV. 2.

Quod Lucius Paps Coelestinus succedens
persecutionem a Romanis patitur.

His diebus Coelestinus papa Innocentio suc-
cedens Lucio sedem reliquit: qui gravem
a civibus persecutionem passus humiles
ad regem Conradum litteras, suam et totius
Italiae oppressionem continentes, misit,
ipsaque ad patriam Romanam eub-
sistit quamvis frustra invitavit. Popu-
lus itaque Romanus factoribus, quos
ante instituerat, patricium uelicit, Ior-
danumque Petri Leonis filium ad hoc eli-
gentes ipsi omnes tanquam principi
subiciuntur. Dehinc pontificem suum
adeunt, ac omnia regalia eius tum in Urbe
quam extra urbem posita ad eius sui pa-
triciū repossunt, eumque more anti-
quorum sacerdotum primitiis et oblatio-
nibus et decimis sustentari debere dicen-
tes animam iniusti affligunt. Insuper
infra anni spatium pontificatus sui diem
obit, et Eugenium communi voto cleri
et populi successorem reliquit.

Eugenius itaque in principis dignitate
suscepto pro sollicitudine reddendorum
patricio regalium cedit, ac proxima domi-
nica in monasterio Fursensi consecratione
pontificali persecutionis inhumanitatem
morem mutans sublimatur. Ad hunc
papam Eugenium venerabilis Clavallensis
abbas Bernardus librum de consideratione
sui quatuor distinctionibus ordinatum
conscripsit, cui quo peracto videri ac

a. U. utrobique.

1. Videtur hoc Otto, dum an. 1145 ad Lu-
genium III Viterbū morantem profe-
ctus est, ut scribit Barroius.

Ed. cap. 30. ab hunc codice Diff.

a. 1147.

2. habetur in 31. capite.

2. Apud Urbsicium huius capite 31 habetur,
eodem quidem sensu, aliis tamen plu-
rimaque verbis.

3. Die 4 Martii a. 1148.

subtilissimi ingenii perspicuitatem evi-
 dentissime demonstravit. Nam idem aposto-
 licus, prius Bernardus dictus, et primum
 Vice-Dominus Pisanus, ac deum in Clara-
 valle omnibus mundanis pro Christo sacerdotis
 eiusdem venerabilis Bernardi abbatis Dis-
 cipulus effectus, ac ab eo postmodum mo-
 nasterio B. Anastasii Cisterciensis ordinis
 in urbe Roma abbas prolatus, deum summus
 pontifex, ut prodibavimus, constituitur,
 ac post consecrationem furorem populi Ro-
 mani declinans ad munita se loca transpa-
 lit; postque Viterbium veniens ibi ali-
 quamdiu mansit. At populus Romanus
 cum patricio suo Romano Jordane in
 furorem versus, prospecturae dignitatem
 a volentes, omnes principes ac nobiles
 ex civibus ad subiectionem patricii com-
 pellunt, et Cardinalium et clericorum,
 et quorundam illustrium laicorum sub-
 rientes domus prociam immensam diri-
 uunt: ac multa mala committentes
 ecclesiam B. Petri omnium caput ecle-
 siarum in castellare sacrilege ac profa-
 nis rine non metunt. Peregrinos causa
 orationis advenientes ad oblationem
 quosdam gratia plagis et verberibus
 afficiunt, ac quosdam ex ipsis offere
 nolentes in ipso templi porticu ceciderunt.
 quos venerabilis pontifex, percussis prius
 cum quibusdam fautoribus suis anathematis
 gladio Jordane patricio, adiuncta Tybur-
 tinae Romanorum antiquis hostibus militia
 coërcuit, tandemque pacem petere coëgit.
 quam pacem eo tenore dedit, ut patri-
 tius dignitatem exspectarent, et patri-
 ficem in pristinam dignitatem reciperent,

senatores vero ex eius auctoritate te-
nerent: sicque in Urbem rediens Notale
Domini ibidem celebravit.¹

Caput XXVI. 2

De nuntiis Armeniorum Romanam
ecclesiam consulentibus: de causis
diversis.

Anno Dominice incarnationis MCXLV.

legati Armeniorum episcoporum eorum-
que Metropolitani, quem ipse Catholi-
cum, id est, universalem papam propter
numerosum, id est, amplius quam mille epi-
scoporum sub se habentem numerum, de-
nominant, ad summum pontificem Eu-
genium Viterbium venerunt, laboriosum
iter a summo pene Oriente per annum
et sex menses complentes: eique ex parte
illius ecclesie subiectionem omnimodam
consalutando offerentes, causam videlicet
apud veterem aulam multis presentibus
tuliter aperuerunt. Inter ipsos enim et
Græcos quoddam de ritu sacrificii similis
habitus est in quibusdam, in aliis vero
discrepantia. Ponunt enim fermentatum
sicut et illi panem, aquam vero non ad-
miserunt sicut nos et illi. Posterea Na-
tivitatem Domini Epiphania continuon-
tes Quas festivitates illas unam faciunt
antiquo more Orientalium, sicut in col-
lationibus Patrum in secunda seu abba-
tis Ihuac de oratione invenietur.⁴ His
Pro his aliisque Romanam ecclesiam in-
dicem diligentes consultum venerunt, for-
mamque sacrificii iuxta consuetudinem
eius sibi dari deposuerunt. Quos Roma-
nus antistes quatenus suspiciens, in pa-
rum solemnitate ac sacrificii secretis ad-
hibuit, diligenterque ea, quae ibidem

3. Vid. Sigonius de regno Italico
LXI. ad an. 1145.

Vid. edit. e. 30.

2. Et hoc caput, in editis 32, ibi atiten-
se in pluribus habet.

3. Notari merentur, quod hic in Urbsis
a Ditu sunt: nobis cum aliis multis pre-
sentibus. Ottone Frisingensi. Tunc
Viterbii fuisse presentem, supra ad caput
XXIV notavimus; quia igitur hinc no-
bis sit omisum, et insuper tanta di-
versitas a precedenti capite et deinceps
inter Pithæum Urbsis nostrumque
Turiceensem codicem notetur, haud vana
videtur coniectura nostra in monito
pævio proposita, Ottone Blasium
chronicæ Frisingensium inde, scilicet
ab anno 1145, exorsum fuisse, recapi-
tulando nimirum ultima septem libri
capita.

4. Vid. Cyprianus L. 10. cap. 2, et Mauri
hieroglyphicon v. Epiphania.

sicque profugus ad regem Conradum ve-
 niens casum suum deplorat. Quare rex
 misericordia motus cum exercitu in Boe-
 niam rediit, ac Pentecostevi urbe Braga
 regionis ipsius metropoli celebrata, Conrado
 fugato, in Ducatum restituit. Qui post dis-
 cepsu regis mediis supervivens tempore
 Lauclaudum successorem habuit, qui sororem
 regis Conradi nomine Gertrudem in ma-
 trimonium accepit. Hic Bonitium fratrem
 Stephani regis Ungarorum filium Colo-
 manni, sed ex alia matre quam Stepha-
 nus, videlicet Ruthenorum sive Chios re-
 gis filii, a Bela Alani filio, ut supra re-
 latum est, regno paterno expulsum ad
 regem Conradum flebili voce conqueren-
 tem paterni privationem regni deduxit,
 interventuque ipsius auxilium regis in-
 petrauit.

Caput XXVII.

Qualiter captus sit Edessa.
 Eodem Dominice incarnationis anno in
 ipsa sacrosancta Nativitatis solemnitate
 loquere et miserabile exsecrato
 Christiani populi accidit in Oriente pro-
 culum. Sanguinus enim quidam Hala-
 pensis Syriæ ac Mesopotamiæ, excepta
 Antiochia et Damasco, princeps, Persarum
 vero et Medorum regis seu Soldani sub-
 ditus, Edissam, quæ nunc Rodas dicitur,
 unicum Hierosolymitanæ ecclesiæ pro
 magnitudine et abundantia sui refugium,
 cum infinita multitudine Saracenorum
 circum sedet, et in ipsa die Nativitatis
 Domini irrupit, cunctis ibidem Christianis
 cum episcopo nobis in ore gratia cuius
 vel captivatis. Ecclesias etiam et præcipue
 B. Mariæ semper virginis basilicam, et
 eam, in qua reliquæ S. Thomæ Apostoli
 recondite sunt, ad Salvatoris nostri significationem

+ Sequentiæ h. e. non habentur.

Vid. supra cap. 20.

¶ Zuni Avriju bla et wta i.
 Hæc partim eadem sunt quæ
 iam supra cap. 20 narrantur

i Caput hoc in Vestigio duobus prioribus
 promittitur, et trigessimam
 inscribitur.

Ed cap. 30.
 2. Edessa captus est exente anno 1144 in
 Nativitate Domini, a qua quædam scriptura
 Teste hic in hunc modum. Itaq. annum 1144
 inchoavit, id vulgo ad annum 1145 re-
 fertur, ut liquet ex Ottone edito; anno
 Dominice incarnationis M.CXLV inci-
 pientes

3 Perdidit Turis et Orientalibus.

interferens ea, quae non licebant, forte
potuit, Christianisque penitus extermi-
natis vel subactis, Sarracenos ibidem ad
habitandum collocavit.

Caput XXVIII. 2

Qualiter episcopus Gabulensis summo
pontifici ^{periculum} populum transmarinam ecclesiam
exposuit, et de Johanne presbytero.

Capta itaque Edissa, quae et Rheas, epis-
copus Gabulensis de Syria, annis praecipue
opera ad plenam Antiochia Romano sedi
subesse cepit, summum pontificem adiit,
et in Romana ecclesia periculum transmarinam
ecclesiam lacrymabiliter conquerendo exposuit,
cupiens Alpes transcendere ad regem Roma-
norum et Francorum pro flagitando aux-
ilio. Hic idem venerabilis episcopus Calo
Johannem Constantinopolitanum impera-
torem, totam Syriam ferroque flammaque
vastantem, ab impugnatione urbis Antio-
chiae sub interminatione Romani ponti-
ficis atque Romani imperatoris ante ali-
quod annos intrepide prohibuerat, asserens,
eam Latinorum esse, et a Francis et Roma-
nis inhabitari debere. Et ob hoc ad Ro-
manam Curiam veniens, Domino Aposto-
lico et omnibus Romanis acceptus erat.
Habuit etiam idem episcopus querimoniam
de matre principis Antiochiae Raimundi,
qui praefato imperatori Calo-Johanni pro-
vinciam illam pro pecunia cum ipsa urbe
Antiochia intraverat, et ad hoc inductum il-
ludens ad praedictam ipsius provinciae re-
stitutionem invitaverat. Huius Raimundi
mater, Balduini Jerusalem quondam
regis filia, de spotis Sarracenis ablatiis
praefato Gabulensi episcopo Decimas Saxe
detrahebat, ipse inter antiquitatis, ex
empto Abramo, qui eas Deo recognos-
cens de suis spotis Metchisedech obtulit,
exigente, ac super hoc auctoritatem Apo-
stolicae sedis requisente.

i. West. add. Ob hoc mota est expeditio
maxima contra paganos et regem Persarum
a Conrado rege Romanorum et Ludovico rege
Finnecorum, cum summis et pluribus ubi-
que regni principibus, et innumerabili
multitudine populi; qui a Deo omni
effectu reversi sunt.

In editis est caput XXXIII, hic in plu-
ribus alteratum.

vide supra cap. 33.

De hoc supra ad caput XXIII nonnulla
diximus.

Narravit idem episcopus in curia Ro-
mana de Johanne presbytero, qui ultra Persidem
et Armeniam in extremo Oriente habitans in
India, rex et sacerdos cum sua gente Christianus
est, sed Nestorianus, quomodo Persarum et Medorum
reges, fratres sanctos dictos, bello se dicit,
atque Ezbati sedem regni eorum expugnavit.
Cui dum pro facti reges cum copiis Persarum et
Medorum occurrerent, terribus utrisque mori quam
fugere malentibus dimicatum est. Presbyter
Johannes tandem veris in fugam Persis cruentissima
eade victor exiit. Post hanc victoriam narravit
predictum Johannem ad auxilium Hierosolymitanum
caules provinciam movisse: sed cum ad Tigrim
venisset, ibique nullo vehiculo traducere exercitum
potuisset, ad septentrionalem plagam, ubi eundem
annam hiemati glacie congelari didicerat, iter
flexisse. Ibi dum per aliquot annos moratus
gelu expectaret, sed minime hoc impediente
aëris temperie obtineret, multos ex infesto
caelo se exercitu amittens ad propria redire
compulsus est. ^{certus} Inerat enim iste de antiqua
progenie illorum, quorum in Evangelio mentio fit,
esse Magorum, eisdem, quibus et illi, gentibus
imperans, tanta gloria et abundantia fuit,
ut non nisi septuaginta smaragdino uti dicitur.
Patrum itaque suorum accensus exemplo,
qui in vicinabatibus Christum adorare
venissent, Hierosolymam ire proposuerat,
sed pro taxata causa impeditus est. [Est
hinc Johannis presbyteri epistola ad
Manuel Constantinopolitanum imperatorem
tam multa de sua gloria et divitiis,
et Indiarum regionis opulentia continens,
ut pleraque incredibilia videantur.]
Sed hinc hactenus. ³

3. Sequitur in codice Turicensi in
continenti caput XXIX
quod in editis est caput I. Ottonis
de S. Blasio. Quo vero adhuc post procedens caput in usque ad huc

residua habentur de libro septimo, in nostro
codice plane desunt.

1. De isto rege utique regno
vid. P. Lajus in critica
Baronii ad an. 1177.

2. Utinam clausa
multos habentur etiam in Vindob.
non item in editis.

In scheda recentioris manus saec. XVI. initio
affixa haec legitur:
"Hic codex Ottonis Trisingensis per-
tinetus ante annum 1288. scriptus multa
proclara continet, quae in editis 1515.
et per Westphalum postea 1585. non reperias,
praecipue ex iis, quae conficiuntur ultima
libri septimi, atque in editis novis: XXXIV.
aut XXXV. capita continent; in hoc vero
codice ad L. XXX. capita protrahuntur,
ut videtur, ipsam continuationem, quae post
Trisingensis tempora extracta sunt, esse ea
ipsa, quae vulgo Ottoni a S. Blasio ad-
scribuntur, sed a plerisque ignoranter,
et liber citatus iterum ad ea desol-
vatur, quae Ottonis Trisingensis sunt.

Est potestis in catalogo Luparum,
qui in hoc codice ter apparet, observan-
dum, quod Iohannem Lupum ut femine
non fiat mentio, quod in impressis legitur,
et quod alii historici de Ottono Trisingen-
sensi recensent, ut ipsum numerent inter
aspectores huius rei gestae.

Tandem in super Registrum de Curia
Romana notatu dignum est quod di-
meretur, in Burgundia recenset episcopatus
sub archiepiscopatu Tarantasiensi epi-
scopatus sequentes: Sedunensem, Augusten-
sem, Archiepiscopatum Bispuntinum,
episcopatum Basileensem, Laujanensem,
Belicensem (Belay). Postea sequuntur
episcopatus in Provincia. Ad quae alia
et recentior manus adscripsit. Hic non
de Ebrodunensi. ubi sive Embrium in Del-
phinatu intelligas, sive Ebrodunum Hel-
vetiorum, quod aliqui pro sede episco-
pali habent, offendit novellus criticus,
in veteribus codicibus illum locum non
existere.

Ubi in fine extat ordo consecrationis

27
Variantes ad Ottonis Trisingensis et
nicon Westphali ex eod. membr. minoris
Templi Turicensis fol. saec. XIII.
Ingr. C. 33.

Romanorum in Imperatorem, quem scripsit
Lutoldus de Reginsburg a. 1270. ex veteri
codice, non indicandum Rodolphum Ro-
manorum imperatorem eo modo corona-
tum fuisse, qui coronationem Italianam
subterfugit. Annusque sequenda.

Codex in columnas divisus, ita orditur:
Incipiunt capitula l. libri in cronica Otto-
nis Trifingensis episcopi Ca. 1.

Proemium et divisio orbis et tituli
capitulum, uti in editis.

cap. 3. ed. de longitudine... auctores

cap. 4. auctoritas.

cap. 6. filii sui Ninive.

c. 10. quorum principum.

c. 12. Rhodi.

L. 3. c. 20. ... in exilium miserit. Cod. add.
et David prolem sequi fecerit. De morte
ipsius et substitutione Nereus, sub quo
ab exilio revocatus est Johannes.

L. 7. c. 30. +

c. 30. De unctio p

c. 30. Qualiter p

c. 31.

33. De episcopo p

c. 2. Cod.
Cod. longevitate... auctoritates.

c. 3. auctoritates.

c. 7. filii sui Ninive.

c. 9. quorum principum.

c. 11. Rhodos in insula.

ad aliam aliam manu: Ipse tibi est
scriptum ordinis Predicatorum de Turco.

Cod. 24. quod Lucius papa Celestino suc-
cedens per persuasionem a Romanis patribus

25. De unctio Armeniorum Romanam
ecclesiam consulentibus, de causis diversis

26. qualiter capta sit Edissa.

titulis decem

c. 27. qualiter episcopus gabulensis sumo
pontifici populum transmarinis ecclesie
exposuit, et de Johanne prestyler.

c. 28. quod Bernhardus abbas Clarcvallenfis
exhortatione sua plurimos ad iter Hierosoly-
mitanum accendit.

c. 29. Conradus rex Hierosolymanum pro-
ficiatur, Petri quoque Baniardi scripta
damnantur.

c. 30. De repatriatione regis Leonardi.

c. 31. De morte Leonardi regis, et synodo
celebrata Remis.

c. 32. Fidelius rex creatus, Eugenius papa
et successore eius Anastasius, et Bernhardus
Clarcvallenfis vita decedunt.

- c. 33. Adrianus suscipit pontificatum.
- 34. De contentione H. Ducis Saxonum et H. Ducis Noricum.
- 35. De diversis pugnis F. regis et consecratione eius.
- 36. De discordia Domini pape et imperatoris.
- 37. De reconciliatione Domini apostolica et Cesaris.
- 38. De repudiatione imperatoris Adale.
- 39. Imperator F. contra Wilhelmum militem infantat, Mediolanumque expugnat.
- 40. De diversis auctoribus qui eisdem diebus claruerunt.
- 41. Adriano papa motu suo schisma in ecclesia exercitus Romana.
- 42. De rebellionem Mediolanensem.
- 43. Imperator F. contra Mediolanenses cum exercitu proficiscitur.
- 44. De ex obsidione et expugnatione Mediolani.
- 45. Imp. F. iam tertio vice Italiam ingreditur.
- 46. De pugna Ducis Welf et Palatini de Turingia.
- 47. De regressu imperatoris a Italia, et reconciliatione Ducis et Palatini.
- 48. Cesar quarta iam vice Italiam intrat, Romamque expugnatam destruat.

Capitula VIII. tituli

Antichristus

tituli de penit.

c. add. De qualitate poenarum, quomodo intelligendum sit, eadem, ut 34. ed. si specialiter stant poenae irrogantur.

21. Si in poenis positi de transactis malis vere poeniteant.

22. Si post iudicium... remaneat, quomodo ibi ignis ardeat et non trucidat.

Ed. ut Co.

c. 1. Christus.

c. 12. et 13.

c. 21. civitatis.

25. -

26.

Sequitur immediate Prologus l. libri.

Sape multumque

Iniit libes primus

Gestorum

L. 8. c. 4.

proberent. cap. 25.

L. 7. post caput 29. omisso capite 30. Ita legitur: His diebus Celestinus papa Innocentis succedens Lucio sedem reliquit, qui gravem a civibus ~~sub in edicto cap. 21.~~ persecutionem passus humiles ad regem Curadum tibericos, suam et totius Italiae oppressionem continentes misit, ipsamque ad patriam Romanam ecclesiam quamvis frustra invitavit. Populus itaque Romanus senatoribus, quos ante instituerat, patriam adducunt, Jordanemque Lebi Leonis filium ad hoc eligentes, ipsi omnes tanquam principi subiciuntur. De hinc pontificem suum advenit, ac omnia regalia eius tunc in urbe quam extra urbem posita ad ius sui patrii reponunt, eamque more antiquorum sacerdotum primitiis et oblationibus et Decimis sustentari debere dicentes, animam iniuste affligunt. Ipse vero infra anni spatium pontificatus sui diem obiit, et Eugenium communi voto cleri et populi successorem reliquit. Eugenius itaque in principio dignitatis suscepto pro sollicitudine reddendum patriis regalibus cedit, ac proxima Dominica in monasterio Forfensi consecratione pontificati persecutionis inimitate morem mutans sublimatus. Ad haec ut in ed. cap. 31. p. 256. l. 25. p. 256. l. 56. ~~convenit, et cardinalium et clericorum et quorundam illustrium laicorum submissas domus prodam immensam diripiunt, ac multa mala committentes ecclesiam B. Petri~~ (cap. 32.)

Pop. celebravit. vob. habet 2 h.
 Anno Dominice incarnationis M. CXLV.
 Legati Armeniarum, ut in ed. cap. 32.
 p. 257. l. 4.

ib. l. 8.

numerum denominant, ad summum pontificem Eugenium Verbum venerunt, laboriosum iter a summo parte Oriente per annum et sex menses complentes, vique ex inoffensas causam inde apud veterem curiam multis propositibus taliter exponunt. . . unam faciunt, antiquo more orientatum, sicut in collationibus patrum in secunda, sicut abbas Isaac de oratione invenitur. Pro his aliisque Romanam

611

l. 15.

Post finem cap. 32. addit Col.

29

Circa hoc tempora Conradus Marniciensis comes
conspiratione cum Boemis facta Inratum tunc illius
affectans, de Moravia in Boemiam excessum
duxit, uti iam supra c. 26. habetur, etiam
in eod. usque in Ducatum restituit. postea:

qui post Dissepum regis modico supervivens
tempore Lunellana successorum habuit, qui
sorum regis Conradus nomine quatuordecim in matri-
monium accepit. Hic Bonianus fratrem Stephani
regis Ungarorum. filium Colomanii, sed ex alia
matre uxore Stephani, videlicet Ruthenorum
sive Chios regis filia, Abela Alni filia, ut su-
perius notatum est, regno paterno expulsum
ad regem Conradum flebili voce congre-
vid. c. 21. tum patrum revocationem regis Seducib.
et 34. interventurque ipsius auxilium regis in-
petavit. Sequitur in eod.

Eodem Dominica incarnationis anno in ipsa festo
Sancti Natalitatis solemnitate lugubris est
ut in eod. c. 30. usque ad hoc, quod Dec. st.

Sequitur.

cap. 33.

Capto itaque Edissa quo et Rhous, episcopus
Jabulensis de Syria, cuius principis opere ad
plenum Antiochia Romanis sedi subesse cepit,
sumum pontificem adit, et in Romana ecclesia
recitatum transmaris ecclesie lacrymabiliter
conquerendo exposuit, in pietas ut res transiret
ad regem Romanorum et Francorum pro flagi-
fando auxilio. Hic idem venerabilis episcopus
Kalo ishanem Constantinopolitanum imperatorem
cap. 28. totam Syriam ferro flammisque vastantem abin-
pugnatione vestis Antiochia sub interminatione
Romani pontificis obique Romani imperatoris
ante aliquot annos in tropide prohibuerat,
aperens eam Latinorum esse et a Francis et Ro-
manis inhabitari debere: et ob hoc ad Romanam
curiam veniens Somno apostolice et omnibus
Romanis acceptus erat.

Habuit etiam idem episcopus querimoniam de
matre principis Antiochie Raimundi, qui postea
imperatori Kalo ishani provinciam illam pro
reunia cum ipsa urbe Antiochia intraverat, et ad
hoc inductum illudens ad predictum ipsius provincie
vastitatem incitaverat. Huius Raimundi mater

Baldewini Hierosolyma quondam regis filia, de
prolis Saracenis ablati, protato Gabulensi episcopo
Decimas ducis Delecebuid ipse iure antiquitatis
exemplo Abrahae, qui eas Domino recognoscens
de suis proliis Melchisedech obtulit, exigentem,
ac super hoc auctoritatem apostolicae sedis
requiscentem.

Narravit Idem episcopus in curia Romana,
de Johanne presbytero, qui ultra ut cap. 33.
addit: impeditus est. Exstat huius Johannis pres-
byteri epistola ad Manuel Constantinopolita-
norum imperatorem tum multa de sua gloria
et divitiis, et Indiarum regionis prudentia con-
tinens, ut plerumque incredibilia videantur.
Sed hoc hactenus.

Sequitur mox in ordine codicis cap. 29.
Anno Domini incarnat. M (XLI). summus
ubi in Actis Officium de S. Blasio habetur p. 197.
quo in codice finito immediate sequitur: Hi
sunt reges Italiae, cum catalogo Romanorum
pontificum et imperatorum, valde tamen
mendose scripto. In quo ad marginem mi-
nusculis litteris, eiusdem tamen fidei XIII. hoc
notatur.

Ad Henricum II. Iste fundavit episcopatum Baben-
bergensis ecclesie. Stephanum Ungarorum regem
ad fidem vocavit datus ei in uxorem Gisela
sorore sua.

Ad Gregorium III. Contra Alexandrum a maiori
parte Cardinalium eligitur Victor, item Paschalis,
itemque Callistus, Friderico imperatore minorem
partem adiuvante, iuravitque hoc solertia
annis XX. Alexandro se interim per diversas provincias
sustentante. tandem obtinuit Alexander anno
Dni MCLXXVIII.

Ad Gregorium X. Subisto fuit electus comes R.
de Habesburg in regem Alemannie. Iste Gregorius
natione Lombardus spiritu Dei plenus celebravit
Lugduni concilium generale, in quo quosdam abe-
rentiane ecclesie Romanam recepit. Crucem ad sub-
sidium sancti predicari per universum mundum
procepit. Decimas omnium ecclesiarum per totum
orbem colligi iussit ad subsidium S. Petri. In
eodem etiam concilio novas constitutiones edidit,
inter quas unam satuberrimam de festina summi

pontificis electione condidit, per quam cardinales
 vellet nullent subito providere videlicet Romanam
 ecclesiam spiritipime cogebantur. In eodem etiam con-
 cilio omnes mendicantes religiosas aboluit, ex-
 ceptis nominatim fratribus predicatoribus et mi-
 noribus, quos ecclesie universali idem concilium
 utiles indicavit, prout in constitutione super
 hoc specialiter edita clarius continetur. Cele-
 bratum est autem anno Dni MCLXXVIII,
 circa festum apostolorum Philippi et Jacobi
 beatorum.

ad Adrianum V. Nota, quod isti tres, scilicet

Gregorius X. Innocentius V. et Adrianus V. infra
 annum dimidium obierunt anno Domini MCLXXVI.

Gregorius apud Avinionam, Innocentius Saberni,
 Adrianus Viterbii est sepultus. Iste Innocentius
 natione Burgundus in ordine fratrum predica-
 torum circa 36. annos existens magistrum
 Theologiae apud eundem adeptus, Parisius super
 sententias et super apostolum scripta fecit.
 Provincialis etiam ipsorum fuit in Francia
 multis annis. Postea modico tempore fuit
 archiepiscopus Lugdunensis. Inde Gregorius
 papa X. ipsum transferens fecit cardinalem
 et episcopum Hostiensem. Tandem in octavo
 predicto Gregorio in summum pontificem est
 electus. Hic quia tantum quinque men-
 sibus fuit, nihil dignum memoria dese-
 liquit.

Iste Adrianus tantum quinque septimanis
 sedens, natione Lombardus, nec ordinem sacer-
 dotalem, nec benedictionem episcopalem, nec
 consecrationem papalem adeptus, precepit dia-
 conus ab hac vita. Iste brevi vivens tempore
 nihil penitus novi fecit.

ad Joannem XXI. Iste Johannes natione Hispanus,
 antea cardinalis et disputans episcopus statim
 post consecrationem et coronationem in domo fratrum
 predicatorum Viterbii sibi factam illam sanctam
 constitutionem Gregorii de electione summi ponti-
 ficis ad instantiam et instinctum cardinalium in
 consistorio Viterbiensi cum magno scandalo publice
 revocavit anno Dni MCLXXVI. 8. idus Octob.
 quapropter sub creditur ultio Divina ipsum infra
 per annum unum sui papatus, deinde de suo solutio

erante, et non solum opprimente, tulit
misericorditer de hac vita. Dignum enim fuit et
iustum, ut qui totam ecclesiam futurorum ponti-
ficum ceteri ceteri ac salubri et necessaria pro-
visioe prouiderit, ipse vita prospera ceteris cele-
briter, et fortissime & laeta miserabiliter, prorsus
qui tamen cum gaudio uixit, non inuicem
cum gaudio est defunctus.

Sequitur prima uoluntate manu idem prorsus
sed emendatior catalogus Romanorum ponti-
ficum et imperatorum. In quo uisus
Joanna papissa Decret. Desinit in Rudolfo.
ad Philippum in margine nota: ipse Phi-
lippus tres habuit filios, unum Iacobum
Boemio, secundum Iacobum Brabantis, tertium
videlicet Isidorem Beatriam reginam Otroni
Palatina de Wiltisburch Iacobus regi Hispanie.

Sequitur provinciae Iacobus prima
manu, quod in alia charta descripsi.

Sequitur ad uetus catalogus pro chronica
omnium pontificum et imperatorum a Grego-
rio ad Gregorium nonum et Fredericum qui
iam regnat, ubi uisus Joanna papissa Decret.